Ročník 1952. 291

Sbírka zákonů republiky Československé

Částka 35. Vydána dne 18. listopadu 1952. Cena Kčs 17.—.

OBSAH:

(64.—70.) 64. Ústavní zákon o soudech a prokuratuře. — **65.** Zákon o prokuratuře. — **66.** Zákon o organisaci soudů. — **67.** Zákon kterým se mění a doplňuje trestní řád. — **68.** Zákon, ktorým sa mení a doplňuje občiansky súdny poriadok. — **69.** Zákon o sociálně právní ochraně mládeže. — **70.** Nařízení, kterým se provádí zákon o sociálně právní ochraně mládeže.

64.

Ústavní zákon

ze dne 30. října 1952

o soudech a prokuratuře.

Národní shromáždění republiky Československé usneslo se na tomto ústavním zákoně:

§ 1.

(1) Soudnictví vykonávají obecné soudy a zvláštní soudy.

(2) Obecnými soudy jsou nejvyšší soud, krajské soudy a lidové soudy.

(3) Zvláštními soudy jsou vojenské soudy a rozhodčí soudy; jiné zvláštní soudy mohou být zřízeny jen zákonem.

(4) Organisaci soudů, jejich věcnou a místní příslušnost a řízení před nimi upravují zvláštní zákony.

§ 2.

Pravomoc vojenských soudů může být podle zákona rozšířena na civilní obyvatelstvo pro trestné činy, které ohrožují důležité zájmy obrany vlasti, pro jiné trestné činy však jen za zvýšeného ohrožení vlasti, a jen pokud byly spáchány v této době.

§ 3.

Nejvyšší soud jako jediný nejvyšší soudní orgán dozírá na rozhodovací činnost všech soudů ostatních.

§ 4.

(1) Jednání před soudy se koná za účasti soudců z lidu; výjimky stanoví zákon.

(2) Soudci a soudci z lidu rozhodují nezávisle a jsou vázáni jen právním řádem; při rozhodování jsou si rovni.

§ 5.

(1) Soudci a soudci z lidu u obecných soudů a vojenských soudů jsou voleni.

(2) Podrobnosti stanoví zákon.

§ 6.

Nejvyšší dozor na přesné provádění a zachovávání zákonů a jiných právních předpisů všemi ministerstvy a jinými úřady, soudy, národními výbory, orgány, institucemi a úředními osobami, jakož i jednotlivými občany přísluší generálnímu prokurátoru.

§ 7.

(1) Generálního prokurátora jmenuje a odvolává na návrh vlády president republiky.

(2) Generální prokurátor je odpovědný vládě.

§ 8.

Orgány generálního prokurátora vykonávají své funkce nezávisle; podřízeny jsou jedině generálnímu prokurátoru.

§ 9.

Tento ústavní zákon nabývá účinnosti dnem 1. ledna 1953; provedou jej všichni členové vlády.

Gottwald v. r.

Dr. **John** v. r.

Zápotocký v. r.

Široký v. r.	**Krosnář** v. r.
Dr. **Dolanský** v. r.	**Málek** v. r.
Fierlinger v. r.	**Maurer** v. r.
Dr. **Kyselý** v. r.	Dr. **Nejedlý** v. r.
arm. gen. **Bacílek** v. r.	**Nepomucký** v. r.
Bílek v. r.	Dr. **Neuman** v. r.
arm. gen. Dr. **Čepička** v. r.	**Nosek** v. r.
Dr. **Gregor** v. r.	**Plojhar** v. r.
Harus v. r.	**Pokorný** v. r.
Dr. **Havelka** v. r.	**Pospíšil A.** v. r.
Ing. **Jankovcová** v. r.	**Pospíšil J.** v. r.
Jonáš v. r.	Ing. **Púčik** v. r.
Kabeš v. r.	Dr. **Rais** v. r.
Kopecký v. r.	**Smida** v. r.
Krajčír v. r.	Ing. **Šimůnek** v. r.

Dr. **Šlechta** v. r.

65.

Zákon

ze dne 30. října 1952

o prokuratuře.

Národní shromáždění republiky Československé usneslo se na tomto zákoně:

§ 1.

Úkoly generálního prokurátora.

(1) Generální prokurátor střeží, prosazuje a upevňuje socialistickou zákonnost, a tím především

chrání společenský řád a státní zřízení republiky a její socialistickou výstavbu, socialistické vlastnictví, jakož i zájmy pracujícího lidu proti nepřátelům a jiným rušitelům jeho budovatelského úsilí,

chrání bojeschopnost ozbrojených sborů a kázeň a pořádek v nich stanovený, upevňuje velitelskou pravomoc a přispívá k zabezpečení obrany vlasti a

vychovává občany k dodržování zákonů, jiných právních předpisů a pravidel socialistického soužití a k plnění občanských povinností.

(2) Při plnění svých úkolů se generální prokurátor opírá o iniciativu pracujícího lidu a jeho organisací a postupuje v součinnosti s nimi; je povinen se zabývat stížnostmi, upozorněními a podněty občanů.

§ 2.

Působnost generálního prokurátora.

Generální prokurátor dozírá na to, aby ministerstva a jiné úřady, soudy, národní výbory, orgány, instituce, úřední osoby i jednotliví občané zachovávali zákony a jiné právní předpisy, a proto zejména

a) upozorňuje úřady, národní výbory, orgány a instituce na zjištěné závady a dává podnět k přezkoumání rozhodnutí a opatření, která odporují právnímu řádu;

b) pečuje o zjišťování trestných činů a spravedlivé potrestání pachatelů a dohlíží na výkon trestů jim uložených;

c) dohlíží, aby orgány národní bezpečnosti postupovaly podle zákona; tuto působnost vykonává generální prokurátor podle zvláštního řádu, který vydá v dohodě s ministrem národní bezpečnosti;

d) účastní se řízení před soudy podle ustanovení soudních řádů, dozírá, aby soudy správně a jednotně užívaly zákonů, a zajišťuje ochranu zájmů státu a pracujících v řízení ve věcech občanskoprávních.

Protest.

§ 3.

Proti rozhodnutím a opatřením, která odporují právnímu řádu, podává generální prokurátor u úřadu, národního výboru, orgánu nebo instituce, jejichž rozhodnutí nebo opatření má být odstraněno, protest, pokud zvláštní předpisy neupravují jeho postup jinak.

§ 4.

(1) Úřad, národní výbor, orgán nebo instituce mohou samy své rozhodnutí nebo opatření, proti němuž protest směřuje, zrušit nebo nahradit rozhodnutím nebo opatřením odpovídajícím zákonu.

(2) Nevyhoví-li protestu úřad, národní výbor, orgán nebo instituce ve lhůtě, kterou generální prokurátor při podání protestu stanoví, rozhodne o protestu úřad, národní vý-

bor nebo orgán jim nadřízený nebo na ně dohlížející; proti rozhodnutí, jímž nebylo protestu vyhověno, může generální prokurátor podat protest nový.

(3) Má-li ministerstvo nebo jiný ústřední úřad za to, že protest proti jeho rozhodnutí nebo opatření není odůvodněný, předloží věc k přezkoumání vládě.

Součinnost s jinými úřady, orgány a institucemi.

§ 5.

Soudy, úřady, národní výbory, orgány, instituce i jednotliví občané jsou povinni generálnímu prokurátoru účinně pomáhat při plnění jeho úkolů, zejména bez odkladu ho upozorňovat na zjištěné nezákonnosti a podávat mu potřebná vysvětlení; soudy, úřady, národní výbory, orgány a instituce jsou též povinny půjčovat generálnímu prokurátoru spisy a s urychlením vyhovovat jeho dožádáním.

§ 6.

(1) Generální prokurátor sám nebo jeho náměstek se účastní s hlasem poradním zasedání vlády nebo sboru pověřenců, jedná-li se o protestu.

(2) Generální prokurátor nebo jeho orgán se mohou s hlasem poradním účastnit zasedání národních výborů, jejich orgánů a jiných orgánů státní správy, jakož i arbitrážních komisí.

Orgány generálního prokurátora.

§ 7.

(1) Orgány generálního prokurátora jsou:

a) náměstkové generálního prokurátora,
b) krajští a okresní prokurátoři a jejich náměstkové,
c) vyšší a nižší vojenští prokurátoři a jejich náměstkové, jakož i vyšší a nižší polní prokurátoři a jejich náměstkové,
d) ostatní prokurátoři a vojenští prokurátoři.

(2) Jedním z náměstků generálního prokurátora je hlavní vojenský prokurátor.

(3) V polním řízení vykonávají pravomoc vyšších a nižších vojenských prokurátorů vyšší a nižší polní prokurátoři.

§ 8.

(1) Hlavního vojenského prokurátora jmenuje a odvolává, na návrh generálního prokurátora učiněný v dohodě s ministrem národní obrany, president republiky.

(2) Ostatní náměstky generálního prokurátora jmenuje a odvolává generální prokurátor.

§ 9.

(1) Prokurátory ustanovuje, pověřuje funkcemi a z nich odvolává generální prokurátor.

(2) Vojenské prokurátory ustanovuje z důstojníků práv v činné službě, do funkcí určuje a z nich odvolává generální prokurátor po dohodě s ministrem národní obrany.

(3) Polní prokurátory ustanovuje z důstojníků práv v činné službě a odvolává president republiky jako vrchní velitel; toto své právo může přenést na podřízené vojenské orgány.

§ 10.

(1) Prokurátoři, vojenští prokurátoři a polní prokurátoři vykonají při prvním ustanovení tuto přísahu: „Přísahám, že budu věren Československé republice, jejímu společenskému řádu a státnímu zřízení, jejímu presidentu a její vládě, že budu zachovávat zákony a jiné právní předpisy a pečovat, aby jich bylo užíváno podle zásad socialistické zákonnosti v zájmu pracujícího lidu, a přísně zachovávat mlčenlivost o úředních věcech."

(2) Generální prokurátor vykoná přísahu do rukou presidenta republiky, ostatní prokurátoři a vojenští prokurátoři ji vykonají do rukou nadřízeného prokurátora a polní prokurátoři do rukou velitele, který je ustanovil.

§ 11.

(1) Okresní prokurátoři jsou podřízeni krajskému prokurátoru, a spolu s ním generálnímu prokurátoru.

(2) Nižší vojenští prokurátoři jsou podřízeni vyššímu vojenskému prokurátoru, a spolu s ním hlavnímu vojenskému prokurátoru a jeho prostřednictvím generálnímu prokurátoru.

(3) Nižší polní prokurátoři jsou podřízeni vyššímu polnímu prokurátoru, a spolu s ním hlavnímu vojenskému prokurátoru a jeho prostřednictvím generálnímu prokurátoru.

§ 12.

Pokud jde o vojenský služební poměr, platí pro vojenské prokurátory a jiné vojáky činné u prokuratury, pokud tento zákon nestanoví jinak, právní předpisy vztahující se na vojáky, jakož i vojenské služební předpisy a řády.

§ 13.

(1) Sídla a obvody krajských prokurátorů jsou shodné se sídly a obvody krajských soudů, sídla a obvody okresních prokurátorů se sídly a obvody lidových soudů.

(2) Sídla a působnost vojenských prokurátorů se řídí sídlem a působností soudu, u něhož je prokurátor činný.

(3) Stanoviště polních prokurátorů určuje velitel, u něhož jsou polní prokurátoři spolu s polním soudem činni.

§ 14.

(1) Úkony vztahující se na činnost úřadů, orgánů nebo institucí, jejichž obvod působnosti přesahuje obvod krajského prokurátora, vykonává generální prokurátor sám nebo jeho náměstkové.

(2) Úkony vztahující se na činnost úřadů, národních výborů, orgánů nebo institucí, jejichž obvod působnosti přesahuje obvod okresního prokurátora, může generální prokurátor vykonat krajskými prokurátory nebo vyššími vojenskými prokurátory, ostatní úkony též okresními prokurátory nebo nižšími vojenskými prokurátory.

(3) Nadřízený prokurátor může sám vykonávat jednotlivé úkony prokurátorů jemu podřízených.

§ 15.

(1) Generální prokurátor má postavení předsedy ústředního úřadu; o jeho příjmech platí obdobně ustanovení o příjmech ministrů.

(2) Orgány generálního prokurátora, jakož i ostatní zaměstnanci prokuratury jsou státními zaměstnanci; jejich osobním úřadem je generální prokuratura, a pokud jde o vojáky, ministerstvo národní obrany.

(3) Kárnou moc (kázeňskou pravomoc) nad prokurátory vykonává generální prokurátor podle předpisů platících pro správní zaměstnance, a pokud jde o vojáky, podle předpisů pro ně platných.

Ustanovení přechodná a závěrečná.

§ 16.

(1) Pokud tento zákon nestanoví jinak, vztahují se na prokurátory ustanovení soudcovského zákona č. 67/1950 Sb. a předpisů podle něho vydaných, při čemž práva, která podle tohoto zákona a předpisů podle něho vydaných má ministr spravedlnosti, vykonává generální prokurátor.

(2) O pracovních příjmech náměstků generálního prokurátora, kromě hlavního vojenského prokurátora, platí obdobně předpisy o pracovních příjmech náměstků ministrů.

§ 17.

Zaměstnanci dosavadních prokuratur a finančních prokuratur se stávají zaměstnanci prokuratury.

18.

(1) Platnosti pozbývají všechny předpisy, které upravují věc, na niž se vztahuje tento zákon; dále pozbývá platnosti zákon č. 270/1949 Sb., o finančních prokuraturách.

(2) Zrušeny jsou všechny předpisy o správním soudu.

§ 19.

Tento zákon nabývá účinnosti dnem 1. ledna 1953; provedou jej všichni členové vlády.

Gottwald v. r.

Dr. John v. r.

Zápotocký v. r.

Široký v. r.
Dr. Dolanský v. r.
Fierlinger v. r.
Dr. Kyselý v. r.
arm. gen. Bacílek v. r.
Bílek v. r.
arm. gen. Dr. Čepička v. r.
Dr. Gregor v. r.
Harus v. r.
Dr. Havelka v. r.
Ing. Jankovcová v. r.
Jonáš v. r.
Kabeš v. r.
Kopecký v. r.
Krajčír v. r.
Krosnář v. r.
Málek v. r.
Maurer v. r.
Dr. Nejedlý v. r.
Nepomucký v. r.
Dr. Neuman v. r.
Nosek v. r.
Plojhar v. r.
Pokorný v. r.
Pospíšil A. v. r.
Pospíšil J. v. r.
Ing. Půčik v. r.
Dr. Rais v. r.
Smida v. r.
Ing. Šimůnek v. r.

Dr. Šlechta v. r.

66.

Zákon

ze dne 30. října 1952

o organisaci soudů.

Národní shromáždění republiky Československé usneslo se na tomto zákoně:

Hlava první.

Výkon soudnictví.

§ 1.

Obecné soudy.

Obecnými soudy jsou nejvyšší soud, krajské soudy a lidové soudy.

§ 2.

Zvláštní soudy.

(1) Zvláštními soudy jsou vojenské soudy a rozhodčí soudy; jiné zvláštní soudy mohou být zřízeny jen zákonem.

(2) Vojenské soudy jsou vyšší vojenské soudy a nižší vojenské soudy; v polním řízení vykonávají pravomoc vyšších a nižších vojenských soudů vyšší a nižší polní soudy.

(3) Organisaci rozhodčích soudů a jiných zvláštních soudů upravují zákony, kterými se tyto soudy zřizují.

Úkoly soudů.

§ 3.

(1) Soudy chrání

a) společenský řád a státní zřízení republiky, její socialistickou výstavbu a socialistické vlastnictví,

b) osobní, pracovní a majetková práva a zákonem chráněné zájmy občanů,

c) práva a zákonem chráněné zájmy socialistických právnických osob a jiných společenských organisací.

(2) Soudy zajišťují, aby zákony a jiné právní předpisy byly přesně a důsledně zachovávány a aby jich bylo používáno v souladu se zájmy pracujícího lidu.

§ 4.

(1) Celou svou činností vychovávají soudy občany k oddanosti a věrnosti k Československé republice, k přesnému a důslednému zachovávání zákonů a jiných právních předpisů, k šetření socialistického vlastnictví, k pracovní kázni, k plnění povinností, které jim ukládá obrana státu, a k řádnému zachovávání pravidel socialistického soužití.

(2) Při ukládání trestů mají soudy na zřeteli nejen potrestání pachatele trestného činu, nýbrž i jeho polepšení a převýchovu.

§ 5.

Soudy plní své úkoly tím, že

1. konají trestní řízení a podle zákona ukládají tresty zrádcům vlasti, škůdcům socialistického vlastnictví a jiným nepřátelům lidu, těm, kdož porušují vojenské povinnosti, jakož i těm, kdož porušují osobní a majetková práva občanů,
2. konají občanskoprávní řízení a rozhodují o právech a zákonem chráněných zájmech občanů, socialistických právnických osob a jiných společenských organisací.

§ 6.

Rovnost občanů před soudem.

(1) Všichni občané jsou si před soudem rovni.

(2) Každému občanu se zaručuje možnost, aby před soudem jednal ve své mateřštině.

§ 7.

Instanční postup.

(1) Soudnictví se vykonává ve dvou stolicích.

(2) Opravnou stolicí nad lidovým soudem je krajský soud, nad nižším vojenským soudem vyšší vojenský soud, nad nižším polním soudem vyšší polní soud. Rozhodoval-li krajský, vyšší vojenský nebo vyšší polní soud jako soud první stolice, je opravnou stolicí nejvyšší soud.

(3) Výjimky stanoví zákon.

§ 8.

Stížnost pro porušení zákona.

(1) Proti pravomocnému rozhodnutí kterémukoli soudu, kterým byl porušen zákon, může generální prokurátor nebo předseda nejvyššího soudu podat stížnost pro porušení zákona.

(2) Proti rozhodnutí o stížnosti pro porušení zákona je další stížnost vyloučena.

Hlava druhá.

Lidové a krajské soudy. Vojenské soudy.

§ 9.

Složení soudů.

(1) Lidové soudy a krajské soudy se skládají z předsedy, po případě z jeho náměstků, z dalších soudců a ze soudců z lidu.

(2) Vojenské soudy se skládají z náčelníka soudu, po případě z jeho zástupců, z dalších vojenských soudců a ze soudců z lidu.

Složení senátů.

§ 10.

(1) Lidové soudy rozhodují v senátech složených ze soudce jako předsedy a dvou soudců z lidu.

(2) Nižší vojenské soudy a nižší polní soudy rozhodují v senátech složených z vojenského soudce jako předsedy a dvou soudců z lidu.

(3) Výjimky stanoví zákon.

§ 11.

(1) Krajské soudy rozhodují v první stolici v senátech složených ze soudce jako předsedy a dvou soudců z lidu, ve druhé stolici v senátech složených ze tří soudců.

(2) Vyšší vojenské soudy a vyšší polní soudy rozhodují v první stolici v senátech složených z vojenského soudce jako předsedy a dvou soudců z lidu, ve druhé stolici v senátech složených ze tří vojenských soudců.

(3) Výjimky stanoví zákon.

§ 12.

Dozor na rozhodovací činnost.

(1) Soudy druhé stolice vykonávají dozor na rozhodovací činnost soudů první stolice zejména tím, že

a) rozhodují o opravných prostředcích podaných proti rozhodnutím soudů první stolice, která nenabyla ještě právní moci; přitom jsou oprávněny vytknout vady, které se vyskytly při nesprávném použití zákonů a jiných právních předpisů a uložit jejich odstranění;

b) sledují rozhodování soudů první stolice a pečují o jeho jednotnost.

(2) Bezprostřední dozor na rozhodovací činnost soudců (vojenských soudců), činných u jednotlivých soudů (vojenských soudů), vykonává předseda (náčelník) soudu.

Územní uspořádání lidových a krajských soudů.

§ 13.

(1) Sídla a obvody lidových soudů se shodují se sídly a obvody okresních národních výborů.

(2) Sídla a obvody krajských soudů se shodují se sídly a obvody krajských národních výborů.

§ 14.

Odchylkou od ustanovení uvedeného v § 13 může ministr spravedlnosti nařízením

1. stanovit sídla lidových nebo krajských soudů v místech mimo sídlo okresního nebo krajského národního výboru,
2. zřizovat lidové nebo krajské soudy s působností pro obvody dvou nebo více okresních nebo krajských národních výborů nebo pro jejich části,
3. zřizovat lidové soudy s výlučnou pravomocí ve věcech trestních nebo ve věcech občanskoprávních pro celý obvod lidového nebo krajského soudu nebo pro jejich části anebo zřídit takové soudy s výlučnou pravomocí pro dva nebo více obvodů lidových soudů.

§ 15.

(1) Lidové soudy mohou obstarávat trestní nebo občanskoprávní agendu nebo některé druhy občanskoprávní agendy, vztahující se k určité územní části jejich obvodu, v jednom nebo ve více odděleních umístěných mimo své stálé sídlo (pobočky lidového soudu), po případě mohou zavést mimo své sídlo pravidelné úřední dny; podrobnosti stanoví jednací řád (§ 49).

(2) Sídlo pobočky lidového soudu nebo místo, kde jsou pravidelné úřední dny, platí pro úkony tam provedené za sídlo lidového soudu.

Uspořádání vojenských soudů.

§ 16.

(1) President republiky jako vrchní velitel zřizuje a zrušuje nižší a vyšší vojenské soudy.

(2) Nižší a vyšší vojenské soudy se zřizují

a) pro části ozbrojených sborů,
b) pro funkcionáře ozbrojených sborů,
c) pro územní obvody.

(3) Příslušnost podle jednotlivých bodů odstavce 2 může být spojována.

(4) Ustanovení § 15 se může použít obdobně i pro vyšší a nižší vojenské soudy.

§ 17.

(1) Polní soudy zřizuje a zrušuje president republiky jako vrchní velitel; president republiky může toto právo přenést na podřízené vojenské orgány.

(2) Velitel, u něhož je polní soud zřízen, určuje jeho stanoviště.

Hlava třetí.

Nejvyšší soud.

Působnost nejvyššího soudu.

§ 18.

(1) Nejvyšší soud jako nejvyšší soudní orgán dozírá na rozhodovací činnost všech soudů ostatních.

(2) Sídlo nejvyššího soudu je v Praze.

§ 19.

Dozor na rozhodovací činnost soudů vykonává nejvyšší soud zejména tím, že

1. rozhoduje o opravných prostředcích podaných proti rozhodnutím krajských, vyšších vojenských nebo vyšších polních soudů jako soudů první stolice, která nenabyla ještě právní moci; přitom je oprávněn vytknout vady, které se vyskytly při nesprávném použití zákonů a jiných právních předpisů, a uložit jejich odstranění;
2. rozhoduje o stížnostech pro porušení zákona, které podal generální prokurátor nebo předseda nejvyššího soudu proti pravomocným rozhodnutím soudů;
3. sleduje rozhodování soudů a zajišťuje jeho jednotnost.

§ 20.

(1) Na návrh generálního prokurátora nebo předsedy nejvyššího soudu může si nejvyšší soud ze závažných důvodů od každého soudu prvé nebo druhé stolice vyžádat kteroukoli trestní nebo občanskoprávní věc a sám o ní rozhodnout nebo — pokud není dále stanoveno jinak — přikázat ji k rozhodnutí jinému soudu téže nebo vyšší stolice.

(2) Věci náležející do působnosti obecných soudů nelze přikázat k rozhodnutí soudům zvláštním.

(3) Věci náležející do působnosti vojenských soudů nelze přikázat k rozhodnutí soudům obecným.

§ 21.

Složení nejvyššího soudu.

Nejvyšší soud se skládá z předsedy, jeho náměstků, z dalších soudců a vojenských soudců a ze soudců z lidu.

§ 22.

Soudní kolegia.

Nejvyšší soud vykonává soudnictví v těchto soudních kolegiích:

1. v trestním kolegiu,
2. v občanskoprávním kolegiu,
3. ve vojenském kolegiu.

Složení senátů.

§ 23.

(1) Trestní a občanskoprávní kolegium rozhoduje v senátech složených ze tří soudců příslušného kolegia, vojenské kolegium v senátech složených ze tří vojenských soudců vojenského kolegia.

(2) Výjimky stanoví zákon.

§ 24.

(1) Ve věci, kterou si nejvyšší soud podle § 20 vyžádal od obecného nebo vojenského soudu první stolice, aby sám o ní rozhodl, nebo ve které u něho podal generální prokurátor žalobu, rozhoduje příslušné kolegium v senátech složených z předsedy, jímž je předseda nebo jiný soudce kolegia, a ze dvou soudců z lidu, vojenské kolegium v senátech složených z předsedy, jímž je předseda nebo jiný vojenský soudce vojenského kolegia, a ze dvou soudců z lidu.

(2) Předseda nejvyššího soudu může na návrh generálního prokurátora určit, ve kterých jednotlivých případech rozhoduje vojenské kolegium v senátě složeném ze tří vojenských soudců vojenského kolegia.

(3) Výjimky stanoví zákon.

§ 25.

Předseda nejvyššího soudu může předsedat senátu kteréhokoli soudního kolegia nejvyššího soudu.

Plenum nejvyššího soudu.

§ 26.

(1) Plenum nejvyššího soudu rozhoduje o stížnostech pro porušení zákona podaných proti rozhodnutím senátu některého soudního kolegia nejvyššího soudu; kromě toho v zájmu zajištění jednotnosti soudního rozhodování vydává soudům směrnice pro správný výklad zákonů a jiných právních předpisů.

(2) Zasedání plena nejvyššího soudu jsou neveřejná.

§ 27.

(1) Plenum nejvyššího soudu se skládá z předsedy, jeho náměstků a ostatních soudců a vojenských soudců nejvyššího soudu; k platnosti rozhodnutí plena nejvyššího soudu je třeba, aby byly přítomny aspoň dvě třetiny všech soudců a vojenských soudců.

(2) Plenum nejvyššího soudu svolává předseda nejvyššího soudu, který mu též předsedá.

(3) Účast generálního prokurátora v zasedání plena je povinná; zasedání plena nejvyššího soudu se může účastnit též ministr spravedlnosti.

§ 28.

Jednací řád nejvyššího soudu.

Podrobnější předpisy, zejména o organisaci práce u nejvyššího soudu, o jeho řízení, o sestavování senátů v jednotlivých kolegiích, o organisaci a bližší působnosti soudních kolegií, o postupu při jednání a hlasování plena nejvyššího soudu, o způsobu výkonu práva dozoru na rozhodovací činnost soudů a o způsobu zajišťování jednotnosti jejich rozhodování, stanoví jednací řád nejvyššího soudu; usnese se na něm plenum nejvyššího soudu.

Hlava čtvrtá.

Soudci z lidu.

§ 29.

(1) Počet soudců z lidu, potřebný pro lidové a krajské soudy, stanoví předseda krajského soudu, pro nižší a vyšší vojenské soudy náčelník vyššího vojenského soudu, pro nejvyšší soud předseda nejvyššího soudu.

(2) Soudci z lidu se povolávají k výkonu soudcovské funkce pokud možno v předem určeném pořadí na dobu nepřesahující celkem patnáct dnů v roce; přitom jsou přípustné výjimky, zejména v zájmu dokončení věci.

§ 30.

(1) Soudcům z lidu, kteří jsou v pracovním poměru, přísluší náhrada za mzdu, která jim ušla výkonem soudcovské funkce nebo výkonem jiné činnosti s touto funkcí souvisící.

(2) Náhradu za mzdu ušlou výkonem soudcovské funkce poskytuje soudcům z lidu jejich zaměstnavatel; náhradu za mzdu ušlou výkonem jiné činnosti s touto funkcí souvisící poskytuje soudcům z lidu stát.

(3) Výši náhrady stanoví vláda nařízením v dohodě s jednotnou odborovou organisací.

§ 31.

(1) Soudcům z lidu, kteří nejsou v pracovním poměru, přísluší náhrada za výdělek (zvýšené vydání), který jim ušel (které jim vzniklo) výkonem činností uvedených v § 30 odst. 1.

(2) Náhradu za ušlý výdělek (zvýšené vydání) poskytuje stát.

(3) Výši náhrady stanoví vláda nařízením.

§ 32.

V závažných případech může vláda povolit soudcům z lidu i jiné náhrady.

§ 33.

(1) Náhrady cestovních výdajů poskytuje soudcům z lidu stát, a to přiměřeně podle předpisů o náhradách cestovních výdajů platných pro soudce.

(2) Náhrady cestovních výdajů soudcům z lidu z řad příslušníků ozbrojených sborů se poskytují podle příslušných služebních předpisů.

Hlava pátá.

Přísaha.

§ 34.

Soudci, vojenští soudci a soudci z lidu vykonají při prvém nastoupení tuto přísahu:

„Přísahám, že budu věren Československé republice, jejímu společenskému řádu a státnímu zřízení, jejímu presidentu a její vládě, že budu zachovávat zákony a nařízení a vykládat je v duchu ústavy i zásad lidově demokratického zřízení, že budu rozhodovat svědomitě a nestranně podle svého nejlepšího přesvědčení vždy podle zásad socialistické zákonnosti v zájmu pracujícího lidu a že budu přísně zachovávat mlčenlivost o úředních věcech."

§ 35.

Přísahající vykoná přísahu do rukou předsedy soudu. Předsedové (náčelníci) soudů vykonají přísahu do rukou předsedy (náčelníka) soudu, který na ně vykonává bezprostřední do-

zor. Předseda nejvyššího soudu vykoná přísahu do rukou ministra spravedlnosti.

§ 36.

Soudce, vojenský soudce nebo soudce z lidu, který odepřel vykonat přísahu, ztrácí trvale způsobilost k výkonu soudcovské funkce.

§ 37.

Úřední oděv.

V kterých případech nosí soudci a soudci z lidu úřední oděv a jaká je jeho úprava, stanoví ministr spravedlnosti.

Hlava šestá.

Správa a dohled.

§ 38.

(1) Úkolem soudní správy je pečovat o vše, čeho je soudům třeba k řádnému výkonu soudnictví, zejména po stránce osobní, organisační, finanční, hospodářské, plánovací a po stránce školení.

(2) Úkolem služebního dohledu je kontrolovat, zda soudy řádně plní úkoly jim svěřené, pokud nejde o věci soudcovského rozhodování.

§ 39.

(1) Správu a služební dohled u krajských soudů a u lidových soudů v obvodu krajského soudu vykonává krajská soudní správa; vedoucí krajské soudní správy podléhá ministerstvu spravedlnosti.

(2) Správu a služební dohled u nejvyššího soudu s výjimkou jeho vojenského kolegia vykonává ministerstvo spravedlnosti; správu a služební dohled u vojenských soudů a u vojenského kolegia nejvyššího soudu vykonává v ministerstvu spravedlnosti hlavní správa vojenských soudů, po případě podřízené správy vojenských soudů.

§ 40.

Dohled na ústavy, v nichž se vykonává ochranné opatření, vykonává ministr, jehož orgány ústav spravují; tento ministr vydává též předpisy o tom, jak se v těchto ústavech vykonávají ochranná opatření.

Hlava sedmá.

Přechodná a závěrečná ustanovení.

§ 41.

(1) Do doby, než budou provedeny volby soudců a vojenských soudců, platí o přijímání soudcovských čekatelů, o ustanovování soudců a vojenských soudců, jakož i o úpravě pracovních a platových poměrů soudcovských čekatelů, soudců a vojenských soudců dosavadní předpisy.

(2) Odchylkou od ustanovení odstavce 1

a) přísluší soudcům z povolání služební označení „soudce“;

b) vojenské soudce u vojenských soudů a u vojenského kolegia nejvyššího soudu ustanovuje a do funkcí určuje ministr spravedlnosti v dohodě s ministrem národní obrany.

§ 42.

Do doby, než budou provedeny volby soudců z lidu, platí o jejich právním postavení, zejména o jejich povolávání (určování), pokud tento zákon nestanoví jinak, dosavadní předpisy.

§ 43.

Do doby, než budou provedeny volby soudců a soudců z lidu, rozšiřují se senáty u obecných a vojenských soudů, pokud rozhodují v druhé stolici, o dva soudce z lidu.

§ 44.

Doba uvedená v §§ 41 až 43 je dobou nové soudní organisace.

§ 45.

Funkci kárného žalobce v kárném senátě nejvyššího soudu vykonává soudce nejvyššího soudu, určený k tomu předsedou nejvyššího soudu z řad soudců trestního nebo občanskoprávního kolegia na celý rok předem.

§ 46.

(1) Pokud tento zákon nestanoví jinak, platí pro vojáky činné u vojenských soudů, u vojenského kolegia nejvyššího soudu a u hlavní správy vojenských soudů, pokud jde o jejich vojenský služební poměr, všechny právní předpisy vztahující se na vojáky, jakož i všechny vojenské služební řády a předpisy.

(2) Kázeňskou pravomoc nad vojenskými soudci vykonávají jejich soudcovští představení; kázeňskou pravomoc nad předsedou vojenského kolegia nejvyššího soudu vykonává předseda nejvyššího soudu.

(3) O kázeňské pravomoci nad ostatními vojáky činnými u vojenských soudů a u vojenského kolegia nejvyššího soudu a nad vojáky činnými u hlavní správy vojenských soudů platí ustanovení kázeňského řádu. Kázeňskou pravomoc nad náčelníkem hlavní

správy vojenských soudů vykonává ministr spravedlnosti.

(4) Opatření podle zákona č. 85/1950 Sb., týkající se vojáků činných u vojenských soudů, u vojenského kolegia nejvyššího soudu a u hlavní správy vojenských soudů, činí ministr národní obrany v dohodě s ministrem spravedlnosti.

§ 47.

(1) Dosavadní sídla a obvody okresních a krajských soudů stávají se sídly a obvody lidových a krajských soudů.

(2) Kde se platné předpisy zmiňují o okresních soudech, rozumějí se jimi lidové soudy.

§ 48.

Kde předpisy platné do 31. prosince 1952 svěřují určitá oprávnění ve věcech soudní správy předsedovi okresního nebo krajského soudu, vykonává tato oprávnění napříště krajská soudní správa; výjimky stanoví ministr spravedlnosti.

§ 49.

Podrobnější předpisy o organisaci práce u lidových, krajských a vojenských soudů, zejména o zřizování poboček lidových soudů, o zavádění pravidelných úředních dnů a o rozvrhu práce, upraví jednací řád, který vydá ministr spravedlnosti nařízením.

§ 50.

Opatření týkající se vojenského soudnictví činí ministr spravedlnosti v dohodě s ministrem národní obrany.

§ 51.

(1) Zákon č. 321/1948 Sb., o Sboru uniformované vězeňské stráže, se ruší.

(2) Příslušníci Sboru uniformované vězeňské stráže stávají se příslušníky Sboru národní bezpečnosti.

§ 52.

Zrušují se všechny předpisy, které upravují věci, na něž se vztahuje tento zákon, a to zejména:

1. ministerské nařízení č. 10/1853 ř. z., příl. D, o zařízení soudních úřadů,
2. patent č. 81/1853 ř. z., jímž se vyhlašuje nový zákon o vnitřním zařízení a jednacím řádu veškerých soudních úřadů,
3. zákon č. 217/1896 ř. z., jímž se vydávají předpisy o obsazování, vnitřním zařízení a jednacím řádu soudů (zákon o soudní organisaci), ve znění podle pozdějších předpisů,
4. zákon č. 5/1918 Sb., o nejvyšším soudu, ve znění podle pozdějších předpisů,
5. zákon č. 451/1919 Sb., jímž se zřizují trestní sborové soudy I. stolice,
6. zákon č. 92/1924 Sb., o labských plavebních soudech,
7. vládní nařízení č. 93/1924 Sb., o labských plavebních soudech, ve znění podle pozdějších předpisů,
8. vládní nařízení č. 25/1927 Sb., kterým se určuje, při kterých příležitostech jsou soudci povinni nosit úřední oděv a jímž se vydávají bližší předpisy o jeho úpravě, ve znění vl. nař. č. 162/1932 Sb. a vl. nař. č. 5/1949 Sb.,
9. zákon č. 112/1942 Sl. z., o organisaci soudů, úřadů veřejné obžaloby a soudní správy,
10. zákon č. 113/1942 Sl. z., jímž se uvádí do účinnosti zákon č. 112/1942 Sl. z., o organisaci soudů, úřadů veřejné obžaloby a soudní správy,
11. dekret presidenta republiky č. 90/1945 Sb., o úpravě některých organisačních a služebních otázek v oboru soudnictví,
12. zákon č. 232/1948 Sb., o státním soudu, ve znění podle pozdějších předpisů,
13. vládní nařízení č. 238/1948 Sb., jímž se provádějí některá ustanovení zákona o státním soudu,
14. zákon č. 270/1948 Sb., o přísaze soudců,
15. ustanovení §§ 1 až 9, 16, 19, 20, 22, 117 až 129 a 133 zákona č. 319/1948 Sb., o zlidovění soudnictví,
16. zákon č. 320/1948 Sb., o územní organisaci krajských a okresních soudů,
17. vládní nařízení č. 25/1949 Sb., o náhradách příslušejících soudcům z lidu,
18. zákon č. 267/1949 Sb., o úpravě některých otázek v oboru soudnictví.

§ 53.

(1) Tento zákon nabývá, pokud není v odstavci 2 stanoveno jinak, účinnosti dnem 1. ledna 1953.

(2) Ustanovení § 39 odst. 2 věty druhé nabývá účinnosti dnem, který stanoví vláda nařízením.

(3) Tento zákon provedou všichni členové vlády.

Gottwald v. r.
Dr **John** v. r.
Zápotocký v. r.

Široký v. r.	**Krosnář** v. r.
Dr. **Dolanský** v. r.	**Málek** v. r.
Fierlinger v. r.	**Maurer** v. r.
Dr. **Kyselý** v. r.	Dr **Nejedlý** v. r.
arm. gen. **Bacílek** v. r.	**Nepomucký** v. r.
Bílek v. r.	Dr **Neuman** v. r.
arm. gen. Dr. **Čepička** v. r.	**Nosek** v. r.
Dr **Gregor** v. r.	**Plojhar** v. r.
Harus v. r.	**Pokorný** v. r.
Dr **Havelka** v. r.	**Pospíšil A.** v. r.
Ing. **Jankovcová** v. r.	**Pospíšil J.** v. r.
Jonáš v. r.	Ing. **Půčik** v. r.
Kabeš v. r.	Dr **Rais** v. r.
Kopecký v. r.	**Smida** v. r.
Krajčír v. r.	Ing. **Šimůnek** v. r.

Dr. **Šlechta** v. r.

67.

Zákon

ze dne 30. října 1952,

kterým se mění a doplňuje trestní řád.

Národní shromáždění republiky Československé usneslo se na tomto zákoně:

Čl. I.

Zákon č. 87/1950 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), se mění a doplňuje takto:

1. K § 3 se připojuje odstavec 2, který zní:

„(2) Generální prokurátor může po dohodě s příslušnými ministry svěřit vykonávání jednotlivých úkonů v řízení před lidovými soudy v případech méně závažných orgánům povolaným k vyhledávání (§ 76).“

2. V § 7 odst. 2 věta druhá se slova „okresnímu prokurátoru“ nahrazují slovy „okresnímu nebo krajskému prokurátoru“.

3. § 7 odst. 1 písm. h) se škrtá; dosavadní označení písm. ch) se mění na písm. h).

4. § 9 se škrtá.

5. § 10 zní:

„(1) Vojenské soudní pravomoci podléhají dále civilní osoby pro trestné činy proti obraně vlasti podle hlavy první oddíl třetí zvláštní části trestního zákona.

(2) Pro jiné trestné činy, které ohrožují důležité zájmy obrany vlasti, podléhají civilní osoby vojenské soudní pravomoci jen na základě opatření generálního prokurátora.

(3) Pro které trestné činy spáchané za zvýšeného ohrožení vlasti a které skupiny civilního obyvatelstva podléhají vojenské soudní pravomoci, stanoví vláda nařízením.“

6. § 11 zní:

„(1) Kde tento zákon mluví o okresním a krajském prokurátoru, rozumí se tím v oboru vojenského soudnictví, pokud z jednotlivého ustanovení nevyplývá jinak, nižší a vyšší vojenský prokurátor.

(2) Kde tento zákon mluví o lidovém a krajském soudu a o předsedovi soudu, rozumí se tím v oboru vojenského soudnictví, pokud z jednotlivého ustanovení nevyplývá jinak, nižší a vyšší vojenský soud a náčelník vojenského soudu.“

7. § 12 se škrtá.

8. § 13 včetně nadpisu zní:

„Věcná příslušnost prokurátora.

(1) Přípravné řízení o činech trestných podle hlavy prvé zvláštní části trestního zákona nebo zákona na ochranu míru č. 165/1950 Sb., na které zákon stanoví trest smrti, trest odnětí svobody na doživotí nebo trest dočasného odnětí svobody, jehož dolní hranice činí nejméně deset let, koná krajský prokurátor; přípravné řízení o jiných trestných činech koná okresní prokurátor.

(2) Přípravné řízení o trestných činech funkcionářů ozbrojených sborů koná vyšší vojenský prokurátor, má-li o trestných činech těchto funkcionářů konat řízení v první stolici vyšší vojenský soud.“

9. § 14 se škrtá.

10. Před § 15 se vkládá nadpis tohoto znění:

„Místní příslušnost prokurátora.“

11. § 15 zní:

„(1) Přípravné řízení koná ten prokurátor, v jehož obvodu byl trestný čin spáchán. Byl-li trestný čin spáchán v několika obvodech, koná přípravné řízení prokurátor, který první učinil opatření směřující k stíhání obviněného.

(2) Byl-li trestný čin spáchán v cizině nebo nelze-li místo činu zjistit, koná přípravné řízení prokurátor, v jehož obvodu má obviněný bydliště, pracoviště nebo pobyt, a nejsou-li v Československé republice nebo nedají-li se zjistit, prokurátor, v jehož obvodu trestný čin vyšel najevo. Je-li takto příslušných prokurátorů několik, koná přípravné řízení ten, který první učinil opatření směřující k stíhání obviněného.

(3) Zjistí-li se v případě uvedeném v odstavci 2 dodatečně místo činu v Československé republice, může se věc postoupit prokurátoru příslušnému podle místa činu."

12. § 16 zní:

„(1) Byl-li trestný čin spáchán příslušníkem ozbrojeného sboru, který koná službu u části tohoto sboru, pro niž byl zřízen vojenský soud, koná přípravné řízení vojenský prokurátor činný u tohoto soudu.

(2) Byl-li trestný čin spáchán funkcionářem ozbrojeného sboru, koná přípravné řízení vojenský prokurátor činný u soudu, který je stanoven presidentem republiky k projednávání trestných činů těchto funkcionářů."

13. § 17 odst. 1 věta druhá zní: „Společné přípravné řízení však nemůže konat okresní nebo krajský prokurátor o trestném činu osoby podléhající vojenské soudní pravomoci."

14. § 18 zní:

„Společné přípravné řízení koná krajský prokurátor, je-li příslušný konat řízení alespoň o jednom z trestných činů."

15. Za § 18 se vkládá § 18a, který zní:

„(1) Společné přípravné řízení koná okresní nebo krajský prokurátor, který je příslušný konat přípravné řízení proti přímému pachateli nebo o nejtěžším trestném činu.

(2) Společné přípravné řízení koná vojenský prokurátor, který je příslušný konat přípravné řízení proti tomu příslušníku ozbrojeného sboru, který je funkcí nejvyšší, a nelze-li příslušnost takto určit, vojenský prokurátor, který je příslušný konat řízení proti přímému pachateli nebo o nejtěžším trestném činu.

(3) Je-li podle odstavce 1 nebo 2 příslušných prokurátorů několik, koná přípravné řízení ten, který první učinil opatření směřující k stíhání obviněného."

16. V § 19 odst. 2 na začátku se škrtá slovo „Okresní".

17. Před § 21 se vkládá nadpis: „Odnětí a přikázání věci". Stejný nadpis pod § 21 se škrtá.

18. § 21 zní:

„(1) Z důležitých důvodů může být věc příslušnému prokurátoru odňata a přikázána jinému věcně příslušnému prokurátoru; o odnětí a přikázání rozhoduje prokurátor, který je oběma prokurátorům společně nadřízen.

(2) Generální prokurátor může věc odejmout příslušnému prokurátoru a sám v ní konat přípravné řízení, považuje-li to se zřetelem na povahu trestného činu nebo na osobu pachatele za nutné; toto právo má i krajský prokurátor, pokud jde o věci, o nichž koná přípravné řízení okresní prokurátor jeho obvodu."

19. Za § 21 se vkládá § 21a, který zní:

„(1) Z důležitých důvodů může být věc příslušnému soudu odňata a přikázána jinému soudu téhož druhu; o odnětí a přikázání rozhoduje soud, který je oběma soudům společně nadřízen.

(2) Na návrh generálního prokurátora nebo předsedy nejvyššího soudu může nejvyšší soud, považuje-li to se zřetelem na povahu trestného činu nebo na osobu pachatele za nutné, v kterémkoli období řízení věc odejmout příslušnému soudu a sám pokračovat v řízení a rozhodnout nebo věc přikázat k pokračování v řízení a rozhodnutí jinému soudu téhož druhu, téže nebo vyšší stolice."

20. § 22 odst. 1 věta druhá zní: „Generální a krajský prokurátor a nejvyšší a krajský soud mohou je však vykonat též dožádáním okresního prokurátora nebo lidového soudu, v jehož obvodu má být úkon proveden."

21. V § 27 odst. 1 na konci se připojují slova: „a výrok o povinnosti k náhradě nákladů trestního řízení (§ 72)."

22. V § 27 odst. 2 se škrtají slova „b) o započtení vazby a trestu" a dosavadní označení písm. c) a d) se mění na označení písm. b) a c).

23. V § 29 odst. 3 věta první se škrtají slova „jestliže může proti rozhodnutí podat opravný prostředek nebo vést podle něho exekuci".

24. § 31 odst. 2 zní:

„(2) Stížností lze odporovat usnesení prokurátora a soudu, pokud rozhodují v první stolici, a to jen pokud to zákon připouští; proti usnesení generálního prokurátora nebo nejvyššího soudu není stížnost přípustná."

25. § 36 odst. 1 věta první zní: „O stížnosti proti usnesení krajského prokurátora rozhoduje generální prokurátor."

26. § 36 odst. 2 věta první zní: „O stížnosti proti usnesení krajského soudu rozhoduje nejvyšší soud."

27. V § 37 odst. 1 se jako písm. a) vkládá ustanovení, které zní: „a) není-li přípustná"; dosavadní označení písm. a) a b) se mění na písm. b) a c).

28. § 39 odst. 2 zní:

„(2) Z vykonávání úkonů trestního řízení je vyloučen soudce, který se zúčastnil řízení jako prokurátor, nebo u něhož pro poměr k projednávané věci, k prokurátoru nebo k osobám, jichž se úkon přímo dotýká, k jejich obhájcům, zákonným zástupcům a zmocněncům lze pochybovat o jeho nepodjatosti."

29. V § 40 odst. 3 věta druhá písm. b) se škrtají slova „státní nebo".

30. K § 40 se připojuje odstavec 4, který zní:

„(4) Jestliže soudce, o jehož vyloučení jde, s tím souhlasí, přidělí předseda soudu věc soudci jinému nebo určí za něho do senátu soudce jiného; jde-li o vyloučení předsedy soudu, může tak učinit předseda nadřízeného soudu."

31. V § 43 se škrtají odstavce 2 a 3 a odstavec 1 zní:

„(1) Obhájcem může být zpravidla (§ 45a) jen advokát a v řízení o činech náležejících k příslušnosti krajského nebo vojenského prokurátora jen advokát zapsaný do zvláštního seznamu, který vede ministerstvo spravedlnosti."

Označení odstavce 4 se mění na odstavec 2.

32. V § 45 odst. 1 věta druhá se za slova „ustanoví obviněnému" vkládají slova „na jeho náklad".

33. § 45 odst. 2 zní:

„(2) Obviněnému, který prokáže, že nemá dostatečných prostředků, aby hradil náklady na obhájce, ustanoví prokurátor nebo v řízení před soudem předseda senátu obhájce, který by ho obhajoval bez nároku na odměnu, jestliže obviněný obhájce musí mít; i v případě, kdy obhajoba nutná není, ustanoví předseda senátu takovému obviněnému obhájce, který by ho bez nároku na odměnu obhajoval při hlavním nebo odvolacím líčení, jestliže o to obviněný požádá."

34. Za § 45 se vkládá § 45a, který zní:

„(1) Má-li prokurátor nebo v řízení před soudem předseda senátu ustanovit obviněnému obhájce, požádá zpravidla advokátní poradnu, aby mu navrhla, který advokát má být obhájcem ustanoven.

(2) Jestliže jde o naléhavý případ, může být advokát ustanoven obhájcem i bez návrhu advokátní poradny; není-li v takovém případě advokát ihned dosažitelný, může být obhájcem ustanoven se souhlasem předsedy soudu též soudce nebo jiný k tomu způsobilý zaměstnanec, který je u soudu činný.

(3) V oboru vojenského soudnictví může být se souhlasem představeného ustanoven obhájcem též důstojník práv v činné službě, jestliže jde o naléhavý případ a advokát není ihned dosažitelný anebo jestliže to vyžaduje povaha projednávané věci; obhájcem však nemůže být důstojník práv činný u vojenského prokurátora."

35. § 48 odst. 4 zní:

„(4) Ustanovení odstavců 1 až 3 se neužije v řízení o trestných činech náležejících k příslušnosti krajského prokurátora a v řízení stanném a řízení polním."

36. § 49 odst. 4 zní:

„(4) Ustanovení odstavců 1 a 3 se neužije v řízení o trestných činech náležejících k příslušnosti krajského prokurátora a v řízení stanném a řízení polním."

37. § 50 odst. 1 písm. c) zní:

„c) uplyne-li jeden měsíc od právní moci rozsudku, jímž byl obviněný uznán vinným, nebo od postoupení věci prokurátoru nebo soudu, u nichž poškozený nemůže uplatňovat své nároky z trestného činu."

38. § 53 odst. 3 zní:

„(3) Zmocněncem zúčastněné osoby v řízení o činech náležejících k příslušnosti krajského nebo vojenského prokurátora a zmocněncem poškozeného v řízení o činech náležejících k příslušnosti vojenského prokurátora může být jen advokát, který by ve věci mohl být obhájcem."

39. Za § 58 se vkládá § 58a, který včetně nadpisu zní:

„Tlumočné.

(1) Tlumočník má nárok na náhradu nutných výdajů a přiměřenou odměnu (tlumočné).

(2) Výši tlumočného určí prokurátor a v řízení před soudem předseda senátu. Proti tomuto rozhodnutí je přípustná stížnost, která má odkladný účinek."

40. Za § 60 se vkládá § 60a, který včetně nadpisu zní:

„Oprava protokolu.

O žádosti za opravu protokolu o hlavním nebo odvolacím líčení rozhoduje soud, o jehož protokol jde. Proti rozhodnutí o opravě protokolu o hlavním líčení je přípustná stížnost, která nemá odkladný účinek."

41. § 65 zní:

„(1) Do vlastních rukou se doručují

a) obviněnému žaloba a předvolání,

b) osobám oprávněným podat proti rozhodnutí opravný prostředek stejnopis vyhotovení tohoto rozhodnutí.

(2) I tam, kde se doručuje do vlastních rukou, je zpravidla přípustné písemnost uložit na poště nebo u jiného veřejného orgánu, který provádí doručení. Uložení je však vyloučeno, doručuje-li se obviněnému

a) žaloba nebo předvolání k hlavnímu nebo odvolacímu líčení, nebo

b) stejnopis vyhotovení rozsudku, proti němuž může podat odvolání."

42. Za § 66 odst. 1 se připojuje tato věta: „Jiné osoby tak mohou učinit, jen pokud je toho třeba k uplatnění práva, které jim tento zákon přiznává."

43. § 67 zní:

„(1) Náklady nutné k provedení trestního řízení zakládá stát; náležejí k nim zejména:

a) náklady doručování (včetně poštovné),
b) náklady předvedení, dopravy a doprovodu obviněného a jiných osob,
c) cestovní výdaje prokurátorů, soudců, zapisovatelů a jiných pomocných osob,
d) svědečné, znalečné a tlumočné,
e) nutná vydání ustanoveného obhájce,
f) nutná vydání spojená s uschováním věcí důležitých pro trestní řízení,
g) náklady spojené se zajištěním nároků poškozeného vzešlých z trestného činu,
h) náklady zajištění výkonu rozhodnutí, zejména zajištění výkonu trestu propadnutí jmění,
ch) náklady spojené se zaopatřením obviněného ve vazbě,
i) náklady spojené s výkonem trestu, ochranné výchovy a ochranného léčení.

(2) Denní sazbu připadající na náklady spojené se zaopatřením ve vazbě a s výkonem trestu odnětí svobody, s výkonem ochranné výchovy a ochranného léčení vyhlásí každoročně ministr, jehož orgány ústav spravují. Náklady na zdravotní péči se účtují podle skutečného vydání.

(3) Náklady na léčení úrazu, který utrpěla osoba, na níž se vykonává vazba, trest odnětí svobody, ochranná výchova nebo ochranné léčení, při práci nařízené ústavem, se k nákladům trestního řízení nepočítají.

(4) Vlastní náklady obviněného, poškozeného a zúčastněné osoby stát nezakládá."

44. § 68 odst. 1 zní:

„(1) Byl-li obviněný pravomocně odsouzen, je povinen nahradit

a) náklady zálohované státem,

b) obhájci ustanovenému podle § 45 odst. 1 odměnu a

c) poškozenému na jeho žádost jeho nutná vydání a ušlou odměnu za práci a vydání způsobená přibráním zmocněnce; není-li poškozený svéprávný, též nutná vydání a ušlou odměnu za práci jeho zákonného zástupce."

45. V § 70 odst. 1 se za slova „zpět vzatým nebo" vkládá slovo „zcela".

46. § 72 zní:

„(1) O povinnosti k náhradě nákladů, odměn a vydání uvedených v §§ 68, 70 a 71 rozhodne soud; jemu náleží rozhodnout i o výši vydání a odměn, které je obviněný povinen nahradit poškozenému. Jinak o výši nákladů a odměny rozhodne prokurátor.

(2) Jestliže se rozhodnutí podle odstavce 1 nestalo rozsudkem, je proti němu přípustná stížnost, která má odkladný účinek."

47. § 74 se škrtá.

48. V § 88 odst. 1 za písm. a) se vkládá jako písm. b) toto ustanovení:

„b) jestliže obviněného nelze pro těžkou chorobu postavit před soud a nelze konat hlavní líčení v jeho nepřítomnosti (§ 145 odst. 2);"

dosavadní označení písm. b) a c) se mění na písm. c) a d).

49. V § 89 odst. 1 se za písm. f) vkládá jako písm. g) toto ustanovení:

„g) jestliže dřívější trestní stíhání obviněného pro týž skutek skončilo pravomocným rozsudkem nebo bylo soudem zastaveno a nebyla povolena obnova, nebo";

dosavadní označení písm. g) se mění na písm. h).

50. § 89 odst. 3 se škrtá; dosavadní označení odstavce 4 se mění na odstavec 3.

51. V § 91 odst. 2 věta druhá se slova „ministerstvu spravedlnosti" nahrazují slovy „generální prokuratuře" a v odst. 3 věta první i druhá se slova „ministr spravedlnosti" nahrazují slovy „generální prokurátor".

52. § 97 odst. 2 věta druhá se škrtá.

53. § 99 odst. 2 věta druhá zní: „Je však povinen odevzdat ji ihned nejbližšímu okresnímu prokurátoru nebo orgánu povolanému k vyhledávání, a není-li to možné, učinit o tom ihned oznámení prokurátoru nebo orgánu povolanému k vyhledávání."

54. § 100 odst. 2 zní:

„(2) Osoba zatčená podle § 98 nebo zadržená (§ 99) musí být orgánem povolaným k vyhledávání ihned vyslechnuta a nejdéle do osmačtyřiceti hodin

a) propuštěna, nebo

b) je-li tu některý z důvodů vazby, odevzdána prokurátoru."

55. V § 101 odst. 1 věta prvá se za slovy „osoby odevzdané" vkládají slova „podle § 99 odst. 2 nebo".

56. Za § 113 se vkládá § 113 a, který včetně nadpisu zní:

„Svědečné.

(1) Svědek má nárok na náhradu nutných výdajů a ušlé odměny za práci (svědečné); nárok zaniká, neuplatní-li jej svědek nejpozději do tří dnů po svém výslechu, a jestliže k výslechu nedojde, do tří dnů po tom, kdy mu to bylo sděleno.

(2) Výši svědečného určí prokurátor nebo předseda senátu, který svědka předvolal."

57. Za § 121 se vkládá § 121a, který včetně nadpisu zní:

„Znalečné.

(1) Znalec má nárok na náhradu nutných výdajů a přiměřenou odměnu (znalečné).

(2) Výši znalečného určí prokurátor a v řízení před soudem předseda senátu. Proti tomuto rozhodnutí je přípustná stížnost, která má odkladný účinek."

58. § 165 odst. 1 zní:

„(1) Soud přeruší trestní stíhání,

a) jestliže obviněného nelze pro nepřítomnost postavit před soud a nekoná se řízení proti uprchlému,

b) jestliže obviněného nelze pro těžkou chorobu postavit před soud a hlavní líčení nelze konat v jeho nepřítomnosti, nebo

c) není-li obviněný pro duševní poruchu, která nastala až po spáchání trestného činu, schopen chápat smysl trestního řízení."

59. V § 166 odst. 1 se za písm. b) vkládá ustanovení tohoto znění:

„c) jestliže dřívější trestní stíhání obviněného pro týž skutek skončilo pravomocným rozsudkem nebo bylo soudem zastaveno a nebyla povolena obnova, nebo";

dosavadní označení písm. c) se mění na písm. d).

60. K § 166 se připojuje odstavec 3, který zní:

„(3) Proti rozhodnutí podle odstavce 1 může prokurátor podat stížnost, která má odkladný účinek."

61. § 167 zní:

„(1) Lidový soud postoupí věc krajskému prokurátoru, vyjde-li najevo, že jde o trestný čin náležející k příslušnosti krajského prokurátora. Převezme-li krajský prokurátor stíhání, vrací se věc do stavu vyšetřování.

(2) Vrátí-li krajský prokurátor věc postoupenou podle odstavce 1, lidový soud v řízení pokračuje."

62. § 168 odst. 1 zní:

„(1) Jestliže po podání žaloby před krajským soudem důvod společného řízení zanikne zastavením trestního stíhání nebo vyloučením některé věci, může krajský soud postoupit zbývající nebo vyloučenou věc příslušnému okresnímu prokurátoru."

63. § 169 odst. 1 a 2 zní:

„(1) Vyjde-li najevo, že pro trestný čin, pro který byla podána žaloba, obviněný podléhá vojenské soudní pravomoci, lidový nebo krajský soud postoupí věc příslušnému vojenskému prokurátoru.

(2) Vyjde-li najevo, že pro trestný čin, pro který byla podána žaloba, obviněný vojenské soudní pravomoci nepodléhá, vojenský soud postoupí věc příslušnému okresnímu nebo krajskému prokurátoru."

64. § 172 odst. 2 zní:

„(2) Odvoláním lze odporovat rozsudku prvé stolice; proti rozsudku nejvyššího soudu není odvolání přípustné."

65. V § 173 odst. 1 písm. c) se za slova „z trestného činu" vkládají slova „nebo proto, že soud o takovém včas uplatněném nároku nerozhodl".

66. § 178 věta první zní: „O odvolání proti rozsudku krajského soudu rozhoduje nejvyšší soud."

67. § 180 odst. 1 zní:

„(1) Soud přeruší trestní stíhání,

a) jestliže obviněného nelze pro nepřítomnost postavit před soud a nekoná se řízení proti uprchlému,

b) jestliže obviněného nelze pro těžkou chorobu postavit před soud a odvolací líčení nelze konat v jeho nepřítomnosti, nebo

c) není-li obviněný pro duševní chorobu, která nastala až po spáchání trestného činu, schopen chápat smysl trestního řízení."

68. V § 185 odst. 2 citace „§§ 143 až 148" se nahrazuje citací „§§ 143 až 145 odst. 1 a §§ 146 až 148".

69. § 197 písm. b) zní:

„b) zamítne rozsudkem odvolání proto, že není důvodné, nebo".

70. V § 197 písm. c) na konci se připojuje tato věta: „Zruší-li, byť i jen částečně, výrok o vině, zruší celý výrok o trestu a vyměří trest znovu."

71. V § 204 odst. 1 se za slova „nebyl zcela vykonán" vkládají slova „nebo bylo-li po povolení obnovy pro některý z takových trestných činů trestní stíhání zastaveno".

72. § 216 zní:

„(1) Proti pravomocnému rozhodnutí soudu, jímž byl porušen zákon, mohou generální prokurátor nebo předseda nejvyššího soudu podat u nejvyššího soudu stížnost pro porušení zákona; generální prokurátor ji může podat i proti pravomocnému rozhodnutí prokurátora.

(2) Proti rozhodnutí o stížnosti pro porušení zákona není další stížnost přípustná."

73. § 217 věta první zní: „O stížnosti pro porušení zákona rozhoduje nejvyšší soud ve veřejném zasedání, pokud o ní nerozhoduje v plenu."

74. § 218 zní:

„(1) Je-li stížnost pro porušení zákona důvodná, vysloví nejvyšší soud rozsudkem, že byl napadeným rozhodnutím porušen zákon.

(2) Byl-li porušen zákon v neprospěch obviněného, nebo navrhne-li to generální prokurátor nebo předseda nejvyššího soudu do šesti měsíců po právní moci napadeného rozhodnutí, nejvyšší soud zároveň s výrokem uvedeným v odstavci 1 zruší napadené rozhodnutí a

a) rozhodne sám ve věci, nebo

b) nařídí prokurátoru nebo soudu, o jehož rozhodnutí jde, anebo jinému prokurátoru nebo soudu, aby věc znovu projednal a rozhodl; při novém rozhodování je prokurátor nebo soud vázán právním názorem, který ve věci vyslovil nejvyšší soud.

(3) Jestliže je nezákonná jen část napadeného rozhodnutí a lze ji oddělit od ostatních, může nejvyšší soud omezit své opatření podle odstavce 2 jen na tuto část."

75. § 219 zní:

„Byla-li podána stížnost pro porušení zákona proti rozhodnutí, kterým byl porušen zákon v neprospěch obviněného, může generální prokurátor nařídit odložení nebo přerušení výkonu trestu."

76. K § 221 se připojuje odstavec 3, který zní:

„(3) Doví-li se soud nebo úřad o okolnosti, která může odůvodnit návrh na obnovu, oznámí ji prokurátoru, který je činný u soudu, který konal řízení v první stolici. Jestliže jde o okolnost, která by mohla odůvodnit návrh na obnovu ve prospěch odsouzeného, a prokurátor takový návrh nepodá sám, zpraví o ní odsouzeného, nebo není-li to možné, jinou osobu oprávněnou k podání návrhu."

77. § 222 věta druhá zní: „přestože v první stolici rozhodl lidový soud, rozhoduje o návrhu na obnovu krajský soud, jestliže to navrhne krajský prokurátor s odůvodněním, že vzhledem ke skutečnostem nebo k důkazům vyšlým najevo jde o trestný čin náležející k příslušnosti krajského prokurátora."

78. Za § 226 se jako prvý oddíl vkládá nový oddíl tohoto znění:

„Oddíl prvý.

Řízení před nejvyšším soudem jako soudem první stolice.

§ 226a.

Podá-li generální prokurátor žalobu u nejvyššího soudu nebo projednává-li nejvyšší soud věc, která byla podle § 21a odst. 2 odňata před skončením hlavního líčení soudu jinému, koná nejvyšší soud ve věci řízení podle ustanovení upravujících řízení před krajským soudem v první stolici."

79. Označení oddílu prvého až pátého hlavy sedmé se mění na oddíl druhý až šestý.

80. § 227 odst. 1 zní:

„(1) Vyžaduje-li to prospěch mladistvého, postoupí příslušný prokurátor nebo, na jeho návrh, příslušný soud věc tomu prokurátoru

nebo soudu, v jehož obvodu je bydliště mladistvého nebo u něhož je z jiných důvodů konání trestního řízení se zřetelem na zájem mladistvého nejúčelnější."

81. K § 227 se připojuje odstavec 3, který zní:

„(3) Ustanovení odstavce 1 se neužije v oboru vojenského soudnictví."

82. § 234 odst. 1 se škrtá.

83. V § 238 na konci se tečka mění ve středník a připojuje se věta: „návrh lze učinit zároveň s podáním žaloby."

84. V § 240 věta druhá se slova „v příslušném úředním listě" nahrazují slovy „vhodným způsobem".

85. § 256 se škrtá.

86. V § 257 odst. 1 se ve slovech „nižší polní soud" a v odstavci 2 a 3 ve slovech „nižší polní prokurátor" škrtá slovo „nižší".

87. § 261 odst. 1 zní:

„(1) Proti rozhodnutí polního prokurátora nebo polního soudu, pokud jsou činni v prostoru válečných operací, nejsou opravné prostředky přípustné. Na které prokurátory a soudy se toto ustanovení vztahuje, určí ministr národní obrany."

88. § 263 odst. 1 zní:

„(1) Právo vyhlásit a zrušit stanné právo přísluší ministru národní obrany; ministr národní obrany může toto právo přenést na velitele, u něhož je zřízen vyšší polní soud."

89. § 271 zní:

„(1) Je-li odsouzený ve vazbě, nařídí prokurátor, aby byl trest odnětí svobody vykonán.

(2) Jestliže odsouzený není ve vazbě a není obava, že uprchne, může mu prokurátor poskytnout přiměřenou lhůtu k nastoupení trestu, aby si mohl předtím obstarat své záležitosti. Tato lhůta nesmí být delší než patnáct dnů.

(3) Nenastoupí-li odsouzený trest ve lhůtě, která mu byla poskytnuta, nebo je-li odůvodněna obava, že uprchne, nařídí prokurátor jeho okamžité předvedení."

90. Za § 271 se vkládá § 271a, který včetně nadpisu zní:

„Započtení vazby a trestu.

(1) O započtení vazby a trestu rozhodne prokurátor, a to zpravidla zároveň s nařízením výkonu trestu.

(2) Proti rozhodnutí uvedenému v odstavci 1 je přípustná stížnost, která nemá odkladný účinek."

91. V § 272 odst. 2 na konci se připojuje tato věta: „Jestliže by výkonem trestu na matce byl ohrožen život nebo zdraví jejího novorozeného dítěte, lze výkon trestu odložit až na jeden rok po porodu."

92. Před § 278 se vkládá nadpis tohoto znění:

„Podmíněné propuštění a zařazení odsouzeného do přechodného ústavu."

Nadpis pod §§ 278 a 279 se škrtá.

93. § 278 zní:

„(1) Rozhodnutí týkající se podmíněného propuštění, umístění odsouzeného v přechodném ústavu (§ 279) a zařazení odsouzeného do tohoto ústavu po odpykání trestu (§ 36 tr. zák.) činí komise pro podmíněné propuštění, v jejímž obvodě na odsouzeném je nebo byl trest odnětí svobody vykonáván.

(2) Komise pro podmíněné propuštění je zřízena u krajského soudu; skládá se ze soudce jmenovaného ministrem spravedlnosti, který předsedá, a ze dvou soudců z lidu."

94. § 279 zní:

„Odsouzený, u něhož jsou jinak splněny podmínky pro podmíněné propuštění, může být umístěn na dobu zbytku trestu v přechodném ústavu, jestliže by jeho podmíněné propuštění odporovalo účelu trestu; toto opatření může být odvoláno, odůvodňuje-li to chování odsouzeného."

95. Za § 279 se vkládá § 279a, který zní:

„(1) Komise pro podmíněné propuštění rozhoduje na návrh krajského prokurátora, a to většinou hlasů.

(2) Navrhne-li to krajský prokurátor, předloží komise věc k přezkoumání svého rozhodnutí ministru spravedlnosti, jenž rozhodne s konečnou platností; v neprospěch odsouzeného může však změnit rozhodnutí komise, jen učinil-li krajský prokurátor návrh na předložení věci ministru spravedlnosti do tří dnů od vyrozumění o rozhodnutí komise.

(3) Rozhodnutí o tom, zda má být odsouzený po odpykání trestu zařazen do přechodného ústavu, musí být učiněno před skončením výkonu trestu odnětí svobody."

96. § 280 odst. 2 zní:

„(2) Nařídí-li soud změnu dosavadního zaměstnání odsouzeného, určí nové zaměstnání prokurátor po dohodě s okresním národním výborem podle zásad stanovených soudem.

Prokurátor sdělí zaměstnavateli skutečnosti potřebné pro výkon nápravného opatření."

97. § 281 zní:

„(1) Je-li odsouzený stižen chorobou, která mu znemožňuje výkon určeného zaměstnání, může prokurátor na potřebnou dobu odložit nebo přerušit výkon nápravného opatření nebo určit odsouzenému po dohodě s okresním národním výborem zaměstnání jiné; to může učinit prokurátor též v tom případě, jde-li o těhotnou ženu, jejíž zdraví by výkonem trestu bylo ohroženo.

(2) O odkladu a přerušení výkonu trestu nápravného opatření a o upuštění od jeho výkonu v případě, že byl odsouzený za zvýšeného ohrožení vlasti povolán k nastoupení mimořádné vojenské služby nebo že byl povolán k výkonu základní vojenské služby, užije se obdobně ustanovení § 277."

98. V § 283 odst. 1 se škrtá druhá věta.

99. § 283 odst. 2 zní:

„(2) Soud zajistí majetek obviněného, bylo-li vysloveno propadnutí jmění rozsudkem, který dosud nenabyl právní moci."

100. K § 283 se připojuje odstavec 3, který zní:

„(3) Proti rozhodnutí o zajištění je přípustná stížnost, která nemá odkladný účinek."

101. § 285 se škrtá.

102. Za § 287 se vkládá § 287a, který zní:

„Jestliže obviněný uprchl do ciziny nebo neuposlechl úřední výzvy, aby se v určené lhůtě na území Československé republiky vrátil, rozhodne soud na návrh prokurátora, že zajištěný majetek připadá státu."

103. V § 294 se připojuje jako odstavec 1 ustanovení, které zní:

„(1) Byl-li uložen trest uveřejnění rozsudku, určí prokurátor, zda bude rozsudek uveřejněn bez odůvodnění, nebo zda a v jakém rozsahu bude uveřejněno též odůvodnění rozsudku."

Dosavadní ustanovení § 294 se označí jako odstavec 2.

104. Za § 295 se vkládá § 295a, který zní:

„(1) Je-li mladistvý, u něhož byla nařízena ochranná výchova, ve vazbě, nařídí prokurátor, aby ochranná výchova byla vykonána.

(2) Jestliže mladistvý není ve vazbě a není obava, že uprchne, může mu prokurátor poskytnout přiměřenou lhůtu, aby si mohl předtím obstarat své záležitosti. Tato lhůta nesmí být delší než patnáct dnů.

(3) Nepřihlásí-li se mladistvý k výkonu ochranné výchovy ve lhůtě, která mu byla poskytnuta, nebo je-li odůvodněna obava, že uprchne, nařídí prokurátor jeho okamžité předvedení."

105. §§ 302 až 306 odst. 1 a 2, §§ 307, 310 až 313, § 314 odst. 4, §§ 315 až 317 a §§ 322 a 323 se škrtají.

Čl. II.

(1) V řízení o trestných činech, o nichž v době nabytí účinnosti tohoto zákona konal řízení státní soud, pokračuje na podkladě původní žaloby ten krajský soud nebo vyšší vojenský soud, u něhož je činný prokurátor, který by byl příslušný konat ve věci přípravné řízení; tomuto soudu náleží rozhodnout též o návrhu na obnovu, rozhodl-li ve věci státní soud.

(2) Jiná rozhodnutí a opatření ve věcech pravomocně skončených, ve kterých konal řízení státní soud, činí ten krajský soud (krajský prokurátor), v jehož sídle byl činný státní soud (oddělení státního soudu).

Čl. III.

(1) Trest odnětí svobody a vazba se vykonávají v ústavech ministerstva národní bezpečnosti; jde-li o vojáka v činné službě, může se trest odnětí svobody vykonat též ve vojenském kárném útvaru.

(2) Předpisy o tom, jak se vykonává trest v ústavech ministerstva národní bezpečnosti, vydá ministr národní bezpečnosti v dohodě s generálním prokurátorem; tyto předpisy o výkonu trestu ve vojenských kárných útvarech vydá ministr národní obrany po dohodě s generálním prokurátorem.

(3) Kde se v trestním řádu nebo v trestním zákonu mluví o táborech nucené práce, rozumějí se tím přechodné ústavy ministerstva národní bezpečnosti.

Čl. IV.

Ministr spravedlnosti se zmocňuje, aby ve Sbírce zákonů vyhlásil úplné znění trestního řádu, jak vyplývá z pozdějších předpisů.

Čl. V.

Tento zákon nabývá účinnosti dnem 1. ledna 1953; provedou jej všichni členové vlády.

Gottwald v. r.
Dr. John v. r.
Zápotocký v. r.

Široký v. r.	Krosnář v. r.
Dr. Dolanský v. r.	Málek v. r.
Fierlinger v. r.	Maurer v. r.
Dr. Kyselý v. r.	Dr. Nejedlý v. r.
arm. gen. Bacílek v. r.	Nepomucký v. r.
Bílek v. r.	Dr. Neuman v. r.
arm. gen. Dr. Čepička v. r.	Nosek v. r.
Dr. Gregor v. r.	Plojhar v. r.
Harus v. r.	Pokorný v. r.
Dr. Havelka v. r.	Pospíšil A. v. r.
Ing. Jankovcová v. r.	Pospíšil J. v. r.
Jonáš v. r.	Ing. Púčik v. r.
Kabeš v. r.	Dr. Rais v. r.
Kopecký v. r.	Smida v. r.
Krajčír v. r.	Ing. Šimůnek v. r.

Dr. Šlechta v. r.

68.

Zákon

zo dňa 30. októbra 1952,

ktorým sa mení a doplňuje občiansky súdny poriadok.*)

Národné shromaždenie Československej republiky usnieslo sa na tomto zákone:

Čl. I.

Zákon č. 142/1950 Sb., o konaní v občianskych právnych veciach (občiansky súdny poriadok) sa mení a doplňuje takto:

1. V § 1 odsek 1 sa slová „Zákon o konaní v občianskych právnych veciach upravuje konanie pred občianskymi súdmi" nahradzujú slovami „Občiansky súdny poriadok upravuje konanie v občianskych právnych veciach pred všeobecnými súdmi".

2. § 3 znie:

„P r á v o m o c v š e o b e c n ý c h s ú d o v.

V občianskych právnych veciach, pokiaľ nie sú vyňaté z právomoci všeobecných súdov, rozhodujú v prvej stolici ľudové súdy, v druhej stolici krajské súdy. Ak rozhodol na základe prikázania Najvyššieho súdu (§ 18) v prvej stolici krajský súd, rozhoduje v druhej stolici Najvyšší súd. V ktorých ďalších prípadoch rozhoduje Najvyšší súd, ustanoví zákon."

3. § 6 odsek 3 znie: „Ak je na začatie konania potrebný návrh, môže taký návrh urobiť aj prokurátor, ak sa domnieva, že to vyžaduje ochrana záujmov štátu alebo pracujúcich. Účastníkom konania je potom aj prokurátor; nie je však oprávnený na procesné úkony, ktorými sa nakladá s predmetom konania."

4. § 18 znie:

„Na návrh generálneho prokurátora alebo predsedu Najvyššieho súdu môže si Najvyšší súd zo závažných dôvodov od každého súdu prvej alebo druhej stolice vyžiadať ktorúkoľvek vec a sám o nej rozhodnúť alebo ju prikázať na rozhodnutie ktorémukoľvek inému súdu tej istej alebo vyššej stolice; súd, ktorý potom vo veci rozhoduje, spravuje sa predpismi o konaní platnými pre súd, od ktorého bola vec vyžiadaná."

5. § 19 znie:

„Spory o príslušnosť medzi ľudovými súdmi, ako aj spory o právomoc medzi ľudovými súdmi a osobitnými súdmi s právomocou v občianskych právnych veciach rozhoduje krajský súd, v obvode ktorého majú tieto súdy svoje sídlo; inak rozhoduje Najvyšší súd."

6. § 20 znie:

„O prikázaní veci inému súdu (§ 17), o tom, či má byť nejaká vec vyžiadaná a rozhodnutá Najvyšším súdom alebo prikázaná inému súdu (§ 18), ako aj v sporoch o príslušnosť a v sporoch o právomoc (§ 19) sa rozhoduje bez ústneho pojednávania."

7. § 29 odsek 3 sa vypúšťa.

8. § 31 znie:

„Z a s t u p o v a n i e š t á t u.

(1) Za štát (štátne ústavy, zariadenia) koná pred súdom orgán štátnej správy, ktorého sa vec týka.

(2) Za tento orgán pred súdom v zastúpení štátu (štátnych ústavov a zariadení) koná osoba na to podľa príslušných predpisov povolaná alebo zamestnanec tohto orgánu nim určený; tento orgán môže byť na svoju žiadosť zastúpený aj iným orgánom štátnej správy, advokátom alebo iným zmocnencom."

*) Úřední české znění vyhlášeno v Příloze sbírky zákonů na straně 9.

9. § 32, ktorého nadpis sa umiestňuje pod paragraf, znie:

„(1) Zmocnencom môže byť každá svojprávna osoba, ktorá je občiansky bezúhonná a nie je pokútnikom. Nemôže však ním byť ten, kto bol pozbavený práva vykonávať advokáciu, iba ak ide o zastupovanie jeho manžela alebo inej osoby, ktorá s ním žije v spoločnej domácnosti ako člen rodiny.

(2) Zmocnencom môže byť i jednotná odborová organizácia, ak ide o zastupovanie jej člena; za ňu môžu na súde v zastúpení účastníka konať aj jej zamestnanci."

10. Doterajší § 31 sa stáva paragrafom 33; doterajší paragraf 33 sa vypúšťa.

11. V § 57 sa vypúšťajú v odseku 1 písm. b) slová „alebo rozhodcovského", v odseku 3 slová „alebo rozhodcovský".

12. § 127 znie:

„(1) Každý účastník znáša sám trovy spojené so svojimi procesnými úkonmi a trovy úkonov, ktoré v jeho záujme nariadil súd z úradnej povinnosti; trovy spojené s ustanovením a činnosťou opatrovníka znáša ten, kto dal podnet na jeho ustanovenie, a ak tu taký podnet nie je, ten, v záujme koho bol opatrovník ustanovený.

(2) Pokiaľ ďalej nie je ustanovené inak, znášajú účastníci tieto trovy bez nároku na ich náhradu."

13. § 128 odsek 2 znie:

„(2) Ak tento preddavok nebol včas zložený, súd posúdi, či sa má zamýšľaný úkon predsa vykonať, alebo či sa má od neho upustiť; ak sa procesný úkon vykoná, znáša síce štát trovy s ním spojené, ale vymáha ich od účastníka exekúciou."

14. § 129 znie:

„(1) Súd priznáva účastníkovi náhradu trov potrebných na účelné uplatňovanie alebo obranu práva, včítane trov právneho zastúpenia, ak účastník mal proti odporcovi plný úspech vo veci.

(2) Ak mal účastník vo veci len čiastočný úspech, súd tieto trovy pomerne rozdelí, poprípade ich vzájomne zruší.

(3) I keď mal účastník vo veci len čiastočný úspech, môže mu súd priznať náhradu všetkých týchto trov, ak mal neúspech len v pomerne nepatrnej časti svojho nároku, alebo ak záviselo určenie výšky jeho nároku od voľného uváženia súdu alebo od znaleckého posudku."

15. V § 133, ktorého doterajší text sa označuje ako odsek 1, vkladajú sa za slovo „prokurátora" slová „ktorý vstúpil do konania podľa § 6 ods. 1."

16. K § 133 sa pripojuje odsek 2 tohto znenia:

„(2) Trovy spojené s procesnými úkonmi prokurátora, ktorý podal návrh na začatie konania podľa § 6 ods. 3, znáša štát; ak sa účastník, v záujme ktorého prokurátor urobil návrh na začatie konania, správal v konaní nečinne, má namiesto neho štát nárok na náhradu trov alebo povinnosť ich nahradiť."

17. Za § 139 sa vkladá § 139a tohto znenia:

„Ak zastupoval účastníka, ktorému bola prisúdená náhrada trov, advokát, je ten, komu bola uložená náhrada trov konania, povinný ich zaplatiť advokátskej poradni. Na pohľadávke trov prisúdených účastníkovi má advokátska poradňa záložné právo a môže takú pohľadávku od dlžníka vymáhať vlastným menom. Dlžník si môže započítať len tie trovy, ktoré mu boly v tom istom konaní prisúdené proti účastníkovi, ktorého advokát zastupoval; to však neplatí, ak je povinný trovy nahradiť štát (štátny ústav, zariadenie)."

18. § 142 odsek 1 druhá veta znie:

„Zástupca sa ustanovuje buď z radov sudcov, alebo iných justičných zamestnancov na to spôsobilých, alebo z advokátov; ak bol za zástupcu ustanovený advokát, určí ho vedúci súdom označenej advokátskej poradne."

19. K § 142 sa pripojuje odsek 3 tohto znenia:

„(3) Ten, komu bol podľa odseku 1 ustanovený zástupca, nie je povinný, pokiaľ nie je ďalej inak ustanovené, zaplatiť trovy svojho právneho zastúpenia. Ak sa mu prizná nárok na náhradu trov, tvorí odmena za zastupovanie, ak bol za zástupcu ustanovený advokát, súčiastku trov konania."

20. Za § 144 sa vkladá § 144a tohto znenia:

„Pokiaľ nie je ustanovené inak, znáša štát bez nároku na náhradu

a) výdavky na súdne úkony, ak bol účastník od týchto výdavkov oslobodený;

b) nevyhnutné výdavky zástupcu ustanoveného podľa § 142 ods. 1 alebo § 144 ods. 1."

21. § 146 odsek 1 a 2 znejú:

„(1) Ak bolo odporcovi účastníka oslobodeného od súdnych poplatkov a preddavkov uložené celkom alebo zčasti nahradiť trovy, súd určí okrem trov alebo ich časti, ktoré má od-

porca účastníkovi nahradiť, osobitne aj trovy alebo ich časť (včítane súdneho poplatku), ktoré má odporca, ak nebol tiež od poplatkov a preddavkov oslobodený, zaplatiť štátu; toto ustanovenie sa použije primerane aj na náhradu potrebných výdavkov a odmeny za zastupovanie, ak bol účastníkovi ustanovený zástupca podľa § 142 ods. 1 alebo § 144 ods. 1.

(2) Ak sa konanie medzi týmito účastníkmi skončilo súdnou pokonávkou, je pre určenie trov (včítane súdneho poplatku), ktoré má odporca oslobodeného účastníka zaplatiť štátu, rozhodujúci obsah súdnej pokonávky vo veci samej."

22. V § 172 odsek 1 sa slová „okresného súdu" nahradzujú slovami „súdu prvej stolice".

23. § 173 odsek 2 sa dopĺňuje slovami „alebo do zápisnice na súde, ktorý nie je príslušný (§ 175 ods. 2)".

24. § 175 znie:

„(1) Odvolanie možno podať písomným podaním alebo ústne do zápisnice; advokát, i keď je sám účastníkom, môže podať odvolanie len písomne.

(2) Odvolanie sa podáva na súde, ktorý vyniesol rozsudok. Ak sa odvolanie podá na inom súde, postúpi ho tento súd ihneď príslušnému súdu."

25. K § 177, ktorého doterajší text po vypustení vety za bodkočiarkou sa označuje ako odsek 1, pripojuje sa odsek 2 tohto znenia:

„(2) Ak dôjde ku vzatiu späť návrhu na začatie konania po vyhlásení rozsudku súdom prvej stolice a ak prizná odvolací súd vzatiu späť účinnosť, zruší aj rozsudok súdu prvej stolice."

26. § 180 odsek 1 prvá veta znie:

„V prípadoch uvedených v § 179 ods. 1 odmietne odvolací súd odvolanie usnesením bez ústneho pojednávania, i keď podmienky odmietnutia zistí sám pred nariadením ústneho pojednávania."

27. § 183 odsek 2 znie:

„(2) Účastníci môžu až do skončenia odvolacieho pojednávania svoje návrhy vo veci samej, urobené na súde prvej stolice, zmeniť, ak výsledky konania na odvolacom súde v súvislosti s výsledkami konania na súde prvej stolice môžu byť podkladom pre konanie o zmenenom návrhu."

28. § 186 odsek 1 znie:

„(1) Odvolací súd môže usnesením zrušiť rozsudok súdu prvej stolice a vrátiť mu vec na ďalšie konanie a na rozhodnutie, najmä ak sa súd prvej stolice nezaoberal v podstatných bodoch skutkovým stavom veci."

29. V § 190 sa slová „okresného súdu" nahradzujú slovami „súdu prvej stolice".

30. Doterajší text § 191 sa stáva odsekom 1 a k nemu sa pripojuje odsek 2 tohto znenia:

„(2) Sťažnosť proti usneseniam dožiadaného súdu, pokiaľ ju zákon nevylučuje, je prípustná, ak ide o právnu pomoc žiadanú cudzozemským súdom (úradom)."

31. § 210 znie:

„(1) Proti právoplatnému rozhodnutiu ktoréhokoľvek súdu v občianskych právnych veciach môže generálny prokurátor alebo predseda Najvyššieho súdu podať sťažnosť pre porušenie zákona, ak sa domnieva, že v konaní alebo pri rozhodovaní bol porušený zákon.

(2) Pre chyby v konaní možno podať sťažnosť pre porušenie zákona iba vtedy, ak bolo rozhodnuté o veci, ktorá nepatrí do právomoci československých súdov alebo aspoň všeobecných súdov, alebo ak chyby v konaní mohly mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci.

(3) Sťažnosť pre porušenie zákona nemožno podať proti rozhodnutiu Najvyššieho súdu o sťažnosti pre porušenie zákona."

32. § 211 odsek 2 písm. c) znie:

„c) určité vyjadrenie, či sa navrhuje iba výrok, že bol porušený zákon, alebo aj zrušenie pôvodného rozhodnutia."

33. § 211 odsek 3 znie:

„(3) Až do rozhodnutia o sťažnosti možno meniť jej dôvody a návrh."

34. § 212 znie:

„V y ž a d o v a n i e s ú d n y c h s p i s o v.

Generálny prokurátor aj predseda Najvyššieho súdu si môžu vyžiadať od ktoréhokoľvek súdu spisy, aby mohli posúdiť, či sú tu dôvody na podanie sťažnosti pre porušenie zákona."

35. V § 213 sa slová „ak generálny prokurátor navrhuje aj zrušenie alebo zmenu pôvodného rozhodnutia" nahradzujú slovami „ak navrhuje generálny prokurátor alebo predseda Najvyššieho súdu aj zrušenie pôvodného rozhodnutia."

36. § 215 znie:

„(1) Najvyšší súd v rozsudku buď vysloví, že bol porušený zákon, alebo sťažnosti nevyhovie; ak bol porušený zákon rozhodnutiami niekoľkých súdov, uvedie vždy, ktoré súdy zákon porušily. Rozsudok musí byť odôvodnený; Najvyšší súd ho doručí generálnemu prokurátorovi, a ak je to možné, aj účastníkom alebo ich právnym nástupcom.

(2) Ak to navrhne pred rozhodnutím generálny prokurátor alebo predseda Najvyššieho súdu, ktorý podal sťažnosť, Najvyšší súd zruší v rozsudku aj rozhodnutie, ktorým bol zákon porušený, poprípade aj konanie, ktoré mu predchádzalo.

(3) Ak Najvyšší súd nerozhodol o zrušení už podľa odseku 2, môže účastník alebo jeho právny nástupca také zrušenie navrhnúť do pätnástich dní odo dňa doručenia rozsudku (odsek 1). Návrh sa podáva na Najvyššom súde písomným podaním alebo ústne do zápisnice. Návrh sa považuje za platne podaný, ak bol podaný v lehote na súde prvej alebo druhej stolice, alebo do zápisnice na inom súde, ktorý nie je príslušný; ak bol návrh podaný na niektorom z týchto súdov, postúpia ho ihneď Najvyššiemu súdu. O návrhu na zrušenie rozhoduje Najvyšší súd bez ústneho pojednávania."

37. § 216 znie:

„Konanie po rozhodnutí Najvyššieho súdu.

Ak Najvyšší súd zrušil rozhodnutie, ktorým bol porušený zákon, poprípade aj konanie, ktoré mu predchádzalo (§ 215 ods. 2 a 3), uvedie vo svojom rozhodnutí aj to, či a aké opatrenie má urobiť súd, ktorý zákon porušil. Pri novom rozhodnutí sú súdy viazané právnym názorom Najvyššieho súdu; v tomto rozhodnutí rozhodnú aj o trovách pôvodného konania."

38. V § 217 sa slová „Okrem prípadu uvedeného v § 216" nahradzujú slovami „Okrem prípadov, keď dôjde k zrušeniu pôvodného rozhodnutia".

39. V nadpise a texte § 218 sa vypúšťajú slová „alebo zmenu" a slová „alebo zmeny".

40. § 234 znie:

„Vzatie návrhu na začatie konania späť nevyžaduje, aby mu súd priznal účinnosť."

41. § 246 odsek 1 znie:

„(1) Senát koná a rozhoduje o výchove a výžive detí (s výnimkou poskytovania štátneho detského príspevku), o úprave styku rodičov s deťmi, o povolení uzavrieť manželstvo (§ 252), o schvaľovaní dôležitých úkonov poručníka za poručenca (§ 256), o odvolaní poručníka, o priezvisku, poprípade aj o mene dieťaťa, o výkone rodičovskej moci, o všetkých jej obmedzeniach a o jej zániku."

42. Za § 251 sa vkladá § 251a tohto znenia:

„Výkon niektorých rozhodnutí.

Proti tomu, kto sa dobrovoľne nepodrobí rozhodnutiu súdu o rodičovskej moci, výchove detí, styku s nimi alebo o ich umiestnení, použije súd uvedený v § 244 pre výkon tohto rozhodnutia vhodné donucovacie prostriedky. Týmito prostriedkami, pokiaľ ostatné prostriedky podľa okolností prípadu nepostačujú, môžu byť aj pokuty do výšky 5.000 Kčs za každé jednotlivé neposlúchnutie súdu, poprípade aj nútené predvedenie dieťaťa k rodičovi (umiestnenie dieťaťa a pod.); vymožené pokuty pripadajú štátu."

43. K § 262, ktorého text sa označuje ako odsek 1, pripojuje sa odsek 2 tohto znenia:

„(2) Predchádzajúce ustanovenia o príslušnosti, obsadení súdu a konaní použijú sa primerane aj pre poskytovanie štátneho detského príspevku osobám starším ako osemnásť rokov a pre rozhodovanie o ochrannej výchove takých osôb vo výchovniach dorastu."

44. Doterajší § 279 sa stáva paragrafom 278.

45. § 279 znie:

„Ak v konaní o zistenie otcovstva žalovaný uzná svoje otcovstvo, vypočuje súd matku, pokiaľ je jej súhlas s uznaním potrebný, alebo pokiaľ sama o zistenie otcovstva nežaluje, či s uznaním súhlasí; ak súhlasí, súd konanie o zistenie otcovstva zastaví."

46. Doterajší § 278 sa stáva paragrafom 280 a označuje sa ako odsek 1; k nemu sa pripojujú odseky 2 a 3 tohto znenia:

(2) Po uplynutí lehôt určených na zapretie otcovstva zákonom o rodinnom práve môže generálny prokurátor, ak sa domnieva, že to vyžaduje všeobecný záujem, podať žalobu o zapretie otcovstva voči otcovi, matke a dieťaťu. Ak niektorý z nich nie je nažive, môže o zapretie otcovstva žalovať ostatných z nich; ak nie je nažive nikto z nich, môže žalovať opatrovníka, ktorého súd pre túto vec ustanoví.

(3) Pre konanie o zapretia otcovstva platia primerane ustanovenia druhého dielu."

47. § 285 znie:

„Toho, kto má byť pozbavený svojprávnosti, majú vyšetriť zpravidla dvaja znalci."

48. V § 289 odsek 3 sa vypúšťa druhá veta.

49. § 293 odsek 1 znie:

„(1) Súd, v obvode ktorého je ústav, začne z úradnej povinnosti konanie o povolenie držať v ústave a rozhodne o ňom pokiaľ možno do tridsiatich dní po tom, čo mu došlo oznámenie podľa § 292. Toto konanie súd nezačne, ak prijatie do ústavu nariadil súd alebo prokurátor."

50. V § 301 odsek 3 sa vypúšťajú slová „a aspoň raz vo výťahu v dennej tlači".

51. V § 305 sa veta za bodkočiarkou vypúšťa.

52. V § 308 odsek 2 sa vypúšťajú slová „a prokurátor".

53. K § 315 sa pripojuje ďalšia veta tohto znenia:

„Predaj vecí sa vykoná podľa obdoby § 564a, iba ak súd rozhodne o inom spôsobe predaja."

54. V § 317 sa vypúšťa prvá veta a z druhej vety slovo „aj".

55. Za § 317 sa vkladá § 317a tohto znenia:

„Pre účely konania o prejednanie dedičstva môže súd ustanoviť opatrovníkov všetkým dedičom, odkazovníkom a iným účastníkom, pokiaľ už nemajú zákonného zástupcu, aj ak by na ustanovenie opatrovníkov bol podľa § 244 príslušný iný súd."

56. § 323 druhá veta sa vypúšťa.

57. § 324 druhá veta znie: „Súčasne ich poučí, že môžu do jedného mesiaca, ak neurčil súd dlhšiu lehotu, odmietnuť dedičstvo, a aké sú náležitosti a následky odmietnutia."

58. V § 326 odsek 1 sa vypúšťajú slová „v prítomnosti zapisovateľa".

59. § 330 odsek 1 znie:

„(1) Súd určí všeobecnú cenu majetku v čase poručiteľovej smrti, sumu dlhov a čistú cenu dedičstva; pritom tiež uvedie, či a akým spôsobom sa odchýlil od sostaveného súpisu."

60. V § 334 písm. e) sa slová „sa majú" zamieňajú za slovo „možno".

61. K § 335 sa pripojuje odsek 3 tohto znenia:

„(3) Ak sa dedičia nedohodnú o prevzatí veci, ktorá podľa zákona nemôže byť v spoluvlastníctve dvoch alebo viac osôb, nariadi súd prejednávajúci dedičstvo predaj takej veci; predaj sa vykoná podľa obdoby § 564."

62. § 337 odsek 3 sa vypúšťa.

63. § 368 prvá veta znie: „Súd vyzve príslušný orgán štátnej správy, aby sa vyjádril o prihlásených nárokoch."

64. § 389 znie:

„(1) V návrhu na privolenie k výpovedi alebo na zrušenie nájomného pomeru bez výpovede treba uviesť i predmet nájmu a výpovednú lehotu alebo čas, kedy má byť zrušený nájomný pomer bez výpovede.

(2) Návrh treba nájomcovi doručiť do vlastných rúk. Spočívanie konania je prípustné. Pred rozhodnutím vo veci je súd povinný dať príležitosť miestnemu národnému výboru, aby sa mohol vyjadriť.

(3) Právoplatné privolenie k výpovedi nahrádza výpoveď; v rozsudku, ktorým sa privoľuje k výpovedi, určí súd čas, kedy sa nájomný pomer skončí a kedy má nájomník odovzdať predmet nájmu, tak, ako by výpoveď bola daná na najbližšie výpovedné obdobie. Súd určí v rozsudku čas, kedy sa nájomný pomer skončí a kedy má nájomník odovzdať predmet nájmu, aj vtedy, ak ide o zrušenie nájomného pomeru bez výpovede."

65. § 394 znie:

„(1) Súdy rozhodujú o opravných prostriedkoch proti výmerom Ústrednej národnej poisťovne a Štátneho úradu dôchodkového zabezpečenia, pokiaľ konanie o opravných prostriedkoch nie je upravené inak.

(2) Pre účely súdneho konania vo veciach dôchodkového poistenia (pripoistenia a penzijného nadlepšenia) posudzujú sa ako orgány Štátneho dôchodkového zabezpečenia aj

a) okresné národné poisťovne, ak opravný prostriedok smeruje proti ich výmerom alebo ak zastupujú Štátny úrad dôchodkového zabezpečenia v konaní o opravnom prostriedku proti jeho výmerom;

b) penzijné nadlepšovacie zariadenia, ak opravný prostriedok smeruje proti ich výmerom."

66. § 395 znie:

„(1) Rozhodovať o opravných prostriedkoch proti výmerom Ústrednej národnej poisťovne prislúcha súdu, v obvode ktorého je sídlo poisťovne (ústredne alebo inej organizačnej zložky Ústrednej národnej poisťovne), ktorá vydala výmer. Ak opravný prostriedok podáva poistenec (jeho rodinný príslušník alebo pozostalý), môže miesto tohto súdu voliť svoj všeobecný súd.

(2) Rozhodovať o opravných prostriedkoch proti výmerom Štátneho úradu dôchodkového zabezpečenia (Slovenského úradu dôchodkového zabezpečenia alebo iných orgánov) prislúcha súdu v sídle krajského súdu, v obvode ktorého má všeobecný súd ten, kto podáva opravný prostriedok."

67. § 396 znie:

„(1) Opravný prostriedok proti výmeru Ústrednej národnej poisťovne alebo Štátneho úradu dôchodkového zabezpečenia sa podáva návrhom s náležitosťami podľa § 43.

(2) Návrh treba podať do tridsiatich dní odo dňa doručenia výmeru. Ak navrhovateľ pred uplynutím tejto lehoty požiada Štátny úrad dôchodkového zabezpečenia o oznámenie výpočtu dôchodkovej dávky, počíta sa lehota až odo dňa doručenia tohto výpočtu navrhovateľovi.

(3) Návrh sa podáva písomne vo dvoch vyhotoveniach alebo ústne do zápisnice, a to na príslušnom súde alebo u okresnej národnej poisťovne, v obvode ktorej má navrhovateľ svoje bydlisko alebo sídlo. Návrh smerujúci proti výmeru Ústrednej národnej poisťovne sa považuje za platne podaný, i keď bol podaný na inom než príslušnom súde alebo u inej než príslušnej organizačnej zložky Ústrednej národnej poisťovne. Návrh smerujúci proti výmeru Štátneho úradu dôchodkového zabezpečenia sa považuje za platne podaný, i keď bol podaný u tohto úradu alebo u toho jeho orgánu, ktorý výmer vydal.

(4) Nepríslušná organizačná zložka Ústrednej národnej poisťovne alebo Štátneho úradu dôchodkového zabezpečenia, u ktorej bol návrh podaný, je povinná ho bez odkladu postúpiť príslušnému súdu."

68. § 397 odsek 1 znie:

„(1) Príslušný súd doručí návrh poisťovni, ktorá výmer vydala. Poisťovňa môže návrhu do tridsiatich dní odo dňa jeho doručenia vyhovieť. Ak tak neurobí, podá súdu o veci v tej istej lehote vyjadrenie. Ak poisťovňa návrhu vyhovie, oznámi to súdu, ktorý konanie zastaví a rozhodne o náhrade navrhovateľových trov."

69. K § 397 sa pripojuje odsek 3 tohto znenia:

„(3) Ustanovenia odseku 1 a 2 sa použijú primerane, ak sa návrh týka opravného prostriedku proti výmeru Štátneho úradu dôchodkového zabezpečenia."

70. § 398 odsek 1 znie:

„(1) O opravnom prostriedku proti výmeru Ústrednej národnej poisťovne alebo Štátneho úradu dôchodkového zabezpečenia, ktorým sa rozhoduje o dávke z poistenia (penzijného nadlepšenia, pripoistenia) alebo o rodinnom prídavku, rozhoduje sa po ústnom pojednávaní."

71. § 399 znie:

„(1) V prípadoch uvedených v § 398 ods. 1 sú účastníkmi konania navrhovateľ a Ústredná národná poisťovňa, poprípade Štátny úrad dôchodkového zabezpečenia.

(2) V prípadoch uvedených v § 398 ods. 2 sú účastníkmi konania Ústredná národná poisťovňa, poprípade Štátny úrad dôchodkového zabezpečenia, a každý, komu bol doručený výmer, proti ktorému opravný prostriedok smeruje."

72. V § 400 sa za slová „Ústrednej národnej poisťovne" vkladajú slová „alebo Štátneho úradu dôchodkového zabezpečenia".

73. V § 401 sa za slová „Ústrednej národnej poisťovni" vkladajú slová „alebo Štátnemu úradu dôchodkového zabezpečenia".

74. Za § 408 sa vkladá § 408a tohto znenia:

„Československá právnická osoba môže podať žalobu aj na súde svojho sídla, ak sa žaloba týka právnych pomerov založených smluvou, ktorú uzavrela pri plnení svojich úloh."

75. K § 409 sa pripojuje odsek 3 tohto znenia:

„(3) Osoby, ktoré nemajú iný príslušný súd v Československej republike, môže československá právnická osoba žalovať aj na súde svojho sídla, ak sa žaloba týka ich právnych pomerov."

76. K § 423 odsek 1 sa pripojuje ďalšia veta tohto znenia:

„Ak chce žalobca alebo žalovaný napádať iba rozhodnutie o trovách, môžu tak urobiť iba sťažnosťou v lehote troch dní."

77. K § 425 odsek 3 sa pripojuje ďalšia veta tohto znenia:

„Neskoro podaný odpor sudca odmietne bez ďalšieho konania."

78. § 428 odsek 2 písm. a) až c) znie:

„a) vykonateľné rozhodnutie ktoréhokoľvek súdu v občianskych právnych veciach;

b) vykonateľné rozhodnutie ktoréhokoľvek súdu v trestných veciach, ktoré postihuje majetok alebo priznáva občiansky právny nárok;

c) vykonateľné rozhodnutie prokurátora v trestných veciach, ktoré postihuje majetok."

79. § 441 odsek 3 znie:

„(3) O námietkach proti exekúcii, smerujúcich proti exekučnému titulu uvedenému v § 428 ods. 2 písm. g) až i), ktorý je podkladom exekúcie, rozhoduje orgán štátnej správy, u ktorého vznikol exekučný titul, okrem prípadu, že exekučným titulom je výmer alebo výkaz nedoplatkov poistného národného poistenia."

80. K textu § 446, ktorý sa označuje ako odsek 1, pripojuje sa odsek 2 tohto znenia:

„(2) Rozhodnutie o trovách exekučného konania je v exekúcii, o ktorú ide, vykonateľné bez ohľadu na právoplatnosť."

81. § 521 odsek 2 znie:

„(2) Ak sa na dražené veci nenajde kupec, nariadi súd opätovnú dražbu. Veci, na ktoré sa nenajde kupec ani pri opätovnej dražbe, môže vymáhajúci veriteľ prevziať do pätnástich dní po upovedomení o bezvýslednosti dražby za dve tretiny odhadnej alebo úradne určenej ceny. Súd odoprie vymáhajúcemu veriteľovi prevzatie vecí, ak sú proti prevzatiu dôvodne námietky; medzi niekoľkými vymáhajúcimi veriteľmi inak na prevzatie ochotnými rozhoduje poradie ich záložného práva. Ak dôjde k prevzatiu, zanikajú exekučné záložné práva tých vymáhajúcich veriteľov, ktorí poradím prejímateľa predchádzajú a taktiež neboli na prevzatie ochotní; inak má predaj uskutočnený prevzatím tie isté účinky ako predaj na dražbe. Ak neprevezme veci ani jeden z vymáhajúcich veriteľov, alebo ak sa prevzatie všetkým na to ochotným právoplatne odoprie, zanikne exekučné záložné právo všetkých vymáhajúcich veriteľov."

82. V § 529 písm. b) sa slovo „odpočivné" zamieňa slovami „dôchodky z dôchodkového zabezpečenia a platy im naroveň postavené".

83. § 530 odsek 3 znie:

„(3) Exekúcia na pohľadávky roľníkov a jednotných roľníckych družstiev z povinných dodávok poľnohospodárskych výrobkov štátu je prípustná len v rozsahu a za podmienok, ktoré určí nariadením minister spravodlivosti po dohode so zúčastnenými ministrami."

84. K § 530 sa pripojuje odsek 4 tohto znenia:

„(4) Exekúcia na pracovnú odmenu chovancov výchovní dorastu a osôb, na ktorých sa vykonáva trest odňatia slobody, je prípustná len v rozsahu, ktorý určí minister spravodlivosti po dohode so zúčastnenými členmi vlády."

85. § 533 písm. b) znie:

„pohľadávky štátu z poskytovania štátneho detského príspevku;"

86. Za § 542 sa vkladá § 542a tohto znenia:

„Povinnosti poddlžníka.

(1) Poddlžník je povinný do tridsiatich dní od doručenia výzvy súdu, urobenej na návrh vymáhajúceho veriteľa, oznámiť súdu,

a) či dlžník má proti nemu pohľadávku, ktorej zexekvovanie bolo navrhnuté, z akého dôvodu a v akej výške,

b) aký plat má u neho dlžník, či v tomto plate nastaly zmeny a aké a od ktorého času.

(2) Ak ide o exekúciu na plat, poddlžník je povinný oznámiť súdu do tridsiatich dní aj to, že dlžník nie je alebo prestal byť u neho zamestnaný, a ak mu je známa, aj adresu nového zamestnávateľa; na túto povinnosť sa poddlžník upozorní už v usnesení, ktorým sa nariaďuje exekúcia.

(3) Ustanovenie odseku 2 sa použije obdobne aj na tie prípady, keď sa nárok na plat (§ 529) nezakladá na pracovnom (učebnom) pomere."

87. Za § 564 sa vkladá § 564a tohto znenia:

„Exekúcia na vymoženie nároku na rozdelenie spoločnej hnuteľnej veci predajom.

Exekučné rozdelenie spoločnej hnuteľnej veci predajom sa vykoná podľa ustanovení o dražbe hnuteľných vecí s týmito odchýlkami:

a) odhad sa koná, iba ak odhadná cena nie je určená v exekučnom titule alebo dohodou všetkých spoluvlastníkov;

b) najnižším podaním je odhadná cena, ak nie je v exekučnom titule alebo dohodou všetkých spoluvlastníkov určené niečo iné;

c) ustanovenie, že ťarchy, viaznuce na veci proti vydražiteľovi zanikajú, tu neplatí."

88. Za § 566 sa vkladá § 566a tohto znenia:

„Exekúcia na vymoženie nároku na nezastupiteľný čin povinnej strany.

Ak je povinná strana podľa exekučného titulu povinná vykonať nejaký čin, ktorý nemôže vykonať iná osoba a ktorého vykonanie závisí od vôle povinnej strany, vykoná sa exekúcia

tak, že sa jej po nariadení exekúcie, v ktorej sa pohrozí ukladaním pokút za nevykonanie činu v určenej lehote, uloží na návrh vymáhajúceho veriteľa stále väčšia pokuta až do úhrnnej sumy 50.000 Kčs. Vymožené pokuty pripadajú štátu."

89. K § 569 odsek 1 sa pripojuje druhá veta tohto znenia:

„Ak však ide o exekúciu vyprataním bytu, nariadi súd exekúciu pre trovy, ktoré vzniknú vymáhajúcemu veriteľovi v exekučnom konaní, až potom, keď nariadi jej výkon."

90. § 612 odsek 2 prvá veta znie:

„Ak nie je ani jeden z manželov československým občanom, je tunajší súd príslušný, ak aspoň jeden z manželov má v Československej republike bydlisko alebo pobyt."

91. § 613 odsek 3 znie:

„(3) Ak osoba, ktorá je povinná uhradiť osobné potreby maloletého, má v Československej republike bydlisko alebo pobyt, československý súd je príslušný upraviť jej povinnosť poskytovať úhradu na osobné potreby, i keď maloletý nie je československým občanom a nemá bydlisko alebo pobyt v Československej republike."

92. K § 613 sa pripojuje odsek 4 tohto znenia:

„(4) Ustanovenie odsekov 1 až 3 platia primerane aj pre starostlivosť o maloletého v rodičovskej moci a pre opatrovanca."

93. § 648 znie:

„(1) Strany sa môžu dohodnúť, že o veciach uvedených v § 404 ods. 1 má namiesto súdu rozhodovať jeden alebo viac rozhodcov; rozhodcovská smluva sa môže týkať ako jednotlivej veci (smluva o rozhodcovi), tak všetkých vecí, ktoré by v budúcnosti vznikly z určitého právneho pomeru (rozhodcovská doložka). Rozhodcovská smluva sa musí stať písomne.

(2) Rozhodcovskú smluvu možno uzavrieť len vtedy, ak aspoň jednou zo strán je československá právnická osoba; toto obmedzenie neplatí, ak nie je ani jedna zo strán československým občanom alebo československou právnickou osobou."

94. Za § 648 sa vkladajú §§ 648a a 648b tohto znenia:

„§ 648a.

(1) Ak má podľa rozhodcovskej smluvy každá strana zvoliť jedného alebo viac rozhodcov a jedna zo strán so zvolením meškú, ustanoví rozhodcu za ňu súd na návrh druhej strany, ak nie je v rozhodcovskej smluve ustanovené niečo iné. To isté platí, ak sa rozhodcovia stranami zvolení nemôžu dohodnúť na osobe tretieho (hlavného) rozhodcu; navrhovať je tu oprávnený aj každý z rozhodcov zvolených stranami.

(2) Na rozhodnutie o návrhoch podľa odseku 1 je príslušný všeobecný súd ktorejkoľvek strany, a ak taký súd nie je v Československej republike, súd, v obvode ktorého sa má konať rozhodcovské konanie; konanie vykoná sudca bez ústneho pojednávania.

§ 648b.

(1) Ak sa plnenie rozhodcovskej smluvy, najmä zvolenie rozhodcov a činnosť rozhodcov v konaní stalo vôbec nemožným, vysloví súd na návrh ktorejkoľvek strany, že rozhodcovská smluva stráca účinnosť.

(2) Ustanovenia § 648a ods. 2 platia tu obdobne."

Čl. II.

Minister spravodlivosti sa zmocňuje, aby upravil a v Sbierke zákonov vyhlásil úplné znenie občianskeho súdneho poriadku, ako vyplýva z neskorších predpisov.

Čl. III.

Tento zákon nadobúda účinnosť dňom 1. januára 1953; vykonajú ho všetci členovia vlády.

Gottwald v. r.

Dr. John v. r.

Zápotocký v. r.

Široký v. r.
Dr. Dolanský v. r.
Fierlinger v. r.
Dr. Kyselý v. r.
arm. gen. **Bacílek** v. r.
Bílek v. r.
arm. gen. Dr. **Čepička** v. r.
Dr. **Gregor** v. r.
Harus v. r.
Dr. **Havelka** v. r.
Ing. **Jankovcová** v. r.
Jonáš v. r.
Kabeš v. r.
Kopecký v. r.
Krajčír v. r.
Krosnář v. r.
Málek v. r.
Maurer v. r.
Dr. **Nejedlý** v. r.
Nepomucký v. r.
Dr. **Neuman** v. r.
Nosek v. r.
Plojhar v. r.
Pokorný v. r.
Pospíšil A. v. r.
Pospíšil J. v. r.
Ing. **Půčik** v. r.
Dr. **Rais** v. r.
Smida v. r.
Ing. **Šimůnek** v. r.
Dr. **Šlechta** v. r.

69.

Zákon

ze dne 30. října 1952

o sociálně právní ochraně mládeže.

Národní shromáždění republiky Československé usneslo se na tomto zákoně:

Část prvá.

Úvodní ustanovení.

§ 1.

Aby všechna mládež byla stejně účastna všech státem jí zaručených možností plného tělesného i duševního rozvoje, zejména aby byla zaručena řádná výchova všech dětí v uvědomělé občany republiky, připravené přispívat svou prací k prospěchu společnosti, a aby žádné dítě neutrpělo újmy na svých právech, pečuje stát také o sociálně právní ochranu mládeže.

§ 2.

Sociálně právní ochrana mládeže (dále jen „ochrana mládeže") spočívá zejména ve vykonávání hromadného poručenství a opatrovnictví, ve zvláštní ochraně dětí, které nejsou v péči rodičů, v činnosti poradní a pomocné a v tom, že stát přispívá na úhradu osobních potřeb dětí, které toho potřebují.

§ 3.

(1) Úkoly hromadného poručenství (opatrovnictví), ochrany dětí, které nejsou v péči rodičů, a činnost poradní a pomocnou obstarávají úřadovny ochrany mládeže (§§ 16, 17).

(2) Peněžité příspěvky na úhradu osobních potřeb dětí poskytuje stát prostřednictvím poručenského (opatrovnického) soudu.

Část druhá.

Úkoly ochrany mládeže.

Oddíl prvý.

Hromadné poručenství a opatrovnictví.

§ 4.

Soud pověří poručenstvím úřadovnu ochrany mládeže (dále jen „úřadovna"), není-li vhodné osoby, povinné poručenství přijmout.

§ 5.

(1) Žádá-li si toho zájem nezletilce, může soud na úřadovnu přenést také jen některá práva a některé povinnosti zákonného zástupce.

(2) Úřadovna může být také ustanovena opatrovníkem nezletilého pro úkon.

§ 6.

(1) Úřadovna napomáhá k tomu, aby žádný nezletilec nezůstal bez zákonného zástupce.

(2) Dokud se poručník neujme poručenství nebo opatrovník nezletilcův opatrovnictví, náleží úřadovně vykonávat i neodkladné úkony poručníkovy nebo opatrovníkovy.

§ 7.

Úřadovna je soudu nápomocna při dozoru na činnost poručníků a opatrovníků nezletilých.

Oddíl druhý.

Ochrana dětí, které nejsou v péči rodičů.

§ 8.

(1) Dítě lze umístit do péče nahrazující péči rodičů jen na podkladě rozhodnutí soudu.

(2) Je-li třeba umístit dítě v takové péči bez odkladu, zařídí umístění úřadovna a zároveň požádá soud o schválení tohoto opatření.

(3) Rozhodnutí (schválení) soudu není třeba, jde-li o umístění dítěte, učiněné v rámci výkonu moci rodičovské, nebo o umístění jen přechodné.

§ 9.

Je-li třeba dítě svěřit do péče nahrazující péči rodičů, bude umístěno zásadně do péče kolektivní; jinak lze dítě umístit jen v rodině, která skýtá záruku, že dítě bude vychováno k lásce k lidově demokratickému státu, a která je schopna mu poskytnout prostředí příznivé po všech stránkách pro jeho rozvoj, a to zpravidla u toho, kdo dítě osvojí.

§ 10.

(1) Úřadovna sleduje bedlivě, zdali se dětem dostává všeho, čeho je třeba k jejich zdárnému tělesnému a duševnímu rozvoji.

(2) Soud může z dohledu úřadovny vyjmout děti, které jsou umístěny v rodině, ukáže-li se, že péče o tyto děti je trvale bezvadná a nepotřebuje soustavné kontroly; vynětí dětí z dohledu může soud kdykoliv odvolat.

(3) Na výkon péče kolektivní úřadovna nedohlíží.

Oddíl třetí.

Příspěvky na úhradu osobních potřeb dětí.

§ 11.

O mládež pečuje stát i tím, že přispívá na úhradu osobních potřeb dětí, které toho potřebují.

§ 12.

(1) Na úhradu osobních potřeb dětí, o něž není postaráno jinak, zejména péčí kolektivní, přispívá stát poskytováním státního dětského příspěvku (dále jen „příspěvek"). Příspěvek bude poskytován, dokud dítě nedovrší šestnáctý rok, a dítěti staršímu než šestnáct let a mladšímu než dvacet pět let, dokud se pro nedostatek zdraví, pro duševní poruchu nebo tělesnou vadu nemůže živit samo, anebo dokud se soustavně připravuje na budoucí povolání studiem na řádném učilišti nebo jiným školením (výcvikem).

(2) Výši příspěvku upravuje zvláštní předpis.

§ 13.

Příspěvek povoluje na žádost poručenský (opatrovnický) soud; podle jeho poukazu jej vyplácí krajská soudní správa.

§ 14.

(1) Pokud bude někdo zavázán plnit vyživovací povinnost vůči dítěti, jemuž je poskytován příspěvek, přechází nárok dítěte na výživné na stát, a to do výše poskytnutých příspěvků; obdobně platí, je-li někomu předběžným opatřením nařízeno, aby dítěti plnil předběžně určenou úhradu osobních potřeb.

(2) Dlužníku může být uloženo, aby vedle dlužné dávky výživného platil přirážku ve výši deseti procent této dávky.

Oddíl čtvrtý.

Činnost poradní a pomocná.

§ 15.

(1) Činností poradní a pomocnou přispívají úřadovny zvláště k zdárnému vykonávání rodičovské moci a k řádnému plnění všech povinností poručníků a opatrovníků nezletilých.

(2) Zákonným zástupcům pomáhají úřadovny především ve věcech výživy a výchovy dětí, jsou jim nápomocny ve styku se soudy; národními výbory a orgány státní správy a zprostředkují umístění dětí zvláště v ozdravovnách, v ústavech a zařízeních výchovných, ošetřovacích nebo léčebných.

(3) Právní ochranu mládeže zajišťují úřadovny zejména udílením právních porad a opatřováním a sepisováním listin, potřebných k zjištění otcovství, k uskutečnění osvojení dítěte, k uplatnění nároků dítěte na poskytování prostředků na výživu a výchovu, nároků matky proti otci dítěte, za kterého není provdána, nároků na rodinné přídavky (přídavky na děti, výchovné), dávky z národního pojištění, státní dětský příspěvek a podobně.

(4) O právní ochranu mládeže pečují úřadovny také součinností se soudy a prokurátory, a to jak ve věcech občanskoprávních, tak v trestních věcech proti mladistvým.

Část třetí.

Organisační ustanovení.

Oddíl prvý.

Úřadovny ochrany mládeže.

§ 16.

(1) Úřadovny se zřizují při lidových soudech, které vykonávají soudnictví ve věcech občanskoprávních.

(2) Plnění úkolů právní ochrany mládeže v poměru k cizině lze soustředit u jediné úřadovny.

§ 17.

(1) Úřadovny plní své úkoly svými zaměstnanci, zejména hromadnými poručníky a sociálními pracovnicemi; přitom jim napomáhají důvěrníci ochrany mládeže.

(2) Důvěrníky ochrany mládeže ustanovují úřadovny z osob doporučených okresním národním výborem.

§ 18.

Hromadný poručník složí u soudu slib, že bude řádně plnit úkoly uložené mu právními předpisy. Tím je nahrazen slib, který jinak poručníci (opatrovníci) skládají po každé, jakmile jsou ustanoveni.

§ 19.

(1) Správu úřadoven a služební dohled nad nimi, pokud nejde o výkon jejich vlastní působnosti, obstarává krajská soudní správa.

(2) Vrchní dohled na úřadovny vykonává ministr spravedlnosti; pokud jde o výkon jejich vlastní působnosti, podléhají přímo ministerstvu spravedlnosti.

(3) Jednací řád úřadoven vydá ministr spravedlnosti.

Oddíl druhý.

Zařízení pro kolektivní péči o mládež.

§ 20.

(1) Kolektivní péči poskytují dětem mladším než tři léta dětské zdravotnické ústavy, dětem starším domovy a jiná výchovná zařízení.

(2) Právní poměry těchto výchovných zařízení, jakož i podmínky pro přijetí dítěte do nich a výchovu chovanců upravují zvláštní předpisy.

§ 21.

(1) Výchovnými zařízeními, v nichž je vykonávána soudem nařízená ochranná výchova dětí starších než patnáct let, jsou výchovny dorostu.

(2) Ochranná výchova se končí, jakmile bude dosaženo jejího účelu, nejpozději však, jakmile chovanec dosáhne zletilosti.

(3) Ochrannou výchovu může soud, vyžaduje-li to zájem chovance, prodloužit až do doby, dokud chovanec nedosáhne dvacátého prvého roku věku.

§ 22.

(1) Výchovny dorostu zřizuje a zrušuje ministr spravedlnosti.

(2) Správu výchoven dorostu a služební dohled nad nimi, pokud nejde o výkon jejich vlastní působnosti, obstarává krajská soudní správa.

(3) Vrchní dohled na výchovny dorostu vykonává ministr spravedlnosti; pokud jde o výkon jejich vlastní působnosti, podléhají přímo ministerstvu spravedlnosti.

(4) Ostatní právní poměry výchoven dorostu, zejména jejich úkoly, působnost a vedení, jakož i podmínky pro přijetí dítěte do výchovny dorostu, podrobnosti o výchově chovanců a jejich nároky upraví ministr spravedlnosti v organisačním řádu.

Část čtvrtá.

Obecná ustanovení.

§ 23.

K umožnění řádného výkonu všech svých povinností jsou úřadovny v stálém styku s národními výbory, se školami, se sdruženími rodičů a přátel školy, s ústavy a zařízeními výchovnými, ošetřovacími a léčebnými, zejmena se všemi ústavy a zařízeními, pečujícími o zdraví matky a dítěte, jakož i s dobrovolnými organisacemi sdružujícími mládež.

§ 24.

Veškeré orgány státní správy, národní výbory, školy a výchovné, ošetřovací a léčebné ústavy (zařízení), jakož i dobrovolné organisace jsou povinny spolupůsobit při provádění tohoto zákona.

§ 25.

Hromadný poručník, sociální pracovnice a důvěrník ochrany mládeže jsou oprávněni, je-li toho k dohledu na péči o dítě třeba, dítě navštívit, prohlédnout místnosti, které dítě obývá nebo v nichž se zdržuje, a žádat na rodičích, členech jejich domácnosti, nebo i na jiných osobách, aby podle pravdy podávali vysvětlení o poměrech dítěte, jakož i aby dítě podle daného pokynu přivedli k lékařskému nebo k jinému vyšetření.

§ 26.

Náklady na sociálně právní ochranu mládeže hradí stát, pokud jejich úhrada není zajištěna jinak.

§ 27.

Ministr spravedlnosti se zmocňuje, aby v dohodě se zúčastněnými členy vlády vydal nařízením zvláštní předpis podle § 12 odst. 2, jakož i jiné předpisy potřebné k provedení tohoto zákona; může také soudní správu pověřit, aby nároky dětí na výživné sama vymáhala, i pokud nejsou kryty poskytovaným příspěvkem.

§ 28.

Zaměstnanci okresních národních výborů, pověření výlučně agendou sociálně právní ochrany mládeže, přecházejí do oboru ministerstva spravedlnosti.

§ 29.

(1) Organisační opatření, učiněná před účinností tohoto zákona k včasnému jeho provedení, zůstávají, pokud neodporují tomuto zákonu, nedotčena a považují se za opatření učiněná podle tohoto zákona.

(2) O návrhu výchovny dorostu na prodloužení ochranné výchovy může soud podle tohoto zákona rozhodnout, i když chovanec dosáhne věku, který je dosud rozhodující pro ukončení ochranné výchovy, před účinností tohoto zákona.

§ 30.

(1) Zrušují se veškerá ustanovení o věcech upravených tímto zákonem a všechna ustanovení, která odporují ustanovením tohoto zákona.

(2) Zrušují se zejména:

1. zák. čl. VIII/1901, o státních dětských domovech;
2. zák. čl. XXI/1901, o zaopatření dětí starších sedmi let, odkázaných na obecnou podporu;
3. nařízení č. 1/1903 B. M. (uh. m. vnitra), o ochraně opuštěných dětí;
4. zákon č. 256/1921 Sb., o ochraně dětí v cizí péči a dětí nemanželských;
5. vládní nařízení č. 29/1930 Sb., jímž se provádí zákon o ochraně dětí v cizí péči a dětí nemanželských;
6. zákon č. 213/1941 Sl. z., o veřejné ochraně mládeže, veřejném poručenství a úpravě ochranného dozoru;
7. zákon č. 7/1946 Sb., o hromadném poručenství;
8. zákon č. 48/1947 Sb., o organisaci péče o mládež;
9. vládní nařízení č. 202/1947 Sb., jímž se provádí zákon o organisaci péče o mládež;
10. zákon č. 57/1948 Sb., o zálohování výživného dětem;
11. čl. IV zákona č. 242/1949 Sb., jímž se upravují některé sociální dávky.

§ 31.

Tento zákon nabývá účinnosti dnem 1. ledna 1953; provede jej ministr spravedlnosti v dohodě se zúčastněnými členy vlády.

Gottwald v. r.

Dr. John v. r.

Zápotocký v. r.

Ďuriš v. r.

70.

Nařízení ministra spravedlnosti

ze dne 18. listopadu 1952,

kterým se provádí zákon o sociálně právní ochraně mládeže.

Ministr spravedlnosti nařizuje v dohodě se zúčastněnými ministry podle § 27 zákona č. 69/1952 Sb., o sociálně právní ochraně mládeže:

Část prvá.

Úkoly úřadoven ochrany mládeže.

Oddíl prvý.

Obecná ustanovení.

§ 1.

O sociálně právní ochranu mládeže pečují úřadovny ochrany mládeže (dále jen „úřadovny") zejména vykonáváním hromadného poručenství a opatrovnictví, zajišťováním zvláštní ochrany dětem, které nejsou v péči rodičů, a činností poradní a pomocnou.

§ 2.

(1) Úkoly úřadovny plní pracovní kolektiv, který tvoří hromadní poručníci, sociální pracovnice, důvěrníci ochrany mládeže a ostatní spolupracovníci; vedoucím úřadovny je zpravidla hromadný poručník.

(2) Všichni členové pracovního kolektivu úřadovny usilují o plnění úkolů jim svěřených obětavým plněním všech svých povinností v uvědomělé pracovní kázni a v soudružské spolupráci.

§ 3.

(1) Za řádné plnění veškerých úkolů úřadovny je její vedoucí osobně odpovědén.

(2) Vedoucí úřadovny řídí a organisuje její činnost tak, aby byla co nejúčelnější a nejhospodárnější. Účelnou organisací práce a volbou vhodných pracovních method zajišťuje, aby úřadovna byla vždy pohotova učinit vše, čeho je třeba k tomu, aby dítě bylo účastno všech státem zaručených možností svého plného tělesného i duševního rozvoje.

§ 4.

Vedoucí úřadovny se ve své činnosti řídící a organisační opírá o iniciativu a kontrolu pracujícího lidu a o soudružskou pomoc svých spolupracovníků.

§ 5.

(1) Vedoucí úřadovny podněcuje iniciativu se strany lidu a zajišťuje účinnou kontrolu lidem především tím, že v součinnosti s národními výbory a dobrovolnými organisacemi veřejnost seznamuje jak s úkoly sociálně právní ochrany mládeže, tak s povinnostmi a právy rodičů a jiných zákonných zástupců nezletilých.

(2) Včasné a řádné plnění úkolů úřadovny zajišťuje její vedoucí zejména také stálým stykem členů pracovního kolektivu úřadovny s národními výbory, se školami a s ústavy a zařízeními pečujícími o výchovu a zdraví dítěte, jakož i s dobrovolnými organisacemi pečujícími o děti nebo mládež sdružujícími, zvláště se sdruženími rodičů a přátel školy, Československým svazem mládeže a jeho organisací pionýrskou.

§ 6.

V zájmu neustálého zdokonalování práce úřadovny podporuje její vedoucí také iniciativu svých spolupracovníků a zajišťuje vzájemnou výměnu jejich poznatků a zkušeností. Za tím účelem svolává pravidelně pracovní porady hromadných poručníků, sociálních pracovnic a důvěrníků ochrany mládeže a účastní se s nimi porad kolektivů úřadoven, svolaných krajskou soudní správou.

§ 7.

V rámci kolektivní práce na plnění veškerých úkolů úřadovny náleží hromadnému poručníku především výkon hromadného poručenství a opatrovnictví a činnost poradní a pomocná ve věcech právních; sociální pracovnice podporují hromadného poručníka zejména znalostmi sociálních poměrů, v nichž žijí děti jim svěřené, a rodin, v nichž děti mají být umístěny, a poskytují radu a pomoc na poli péče sociální; důvěrníci ochrany mládeže napomáhají k úspěšné činnosti úřadovny zvláště svými životními zkušenostmi a znalostí místních poměrů, jakož i radou a pomocí ve svém okolí.

§ 8.

(1) Hromadný poručník složí do rukou předsedy lidového soudu slib, že bude řádně plnit úkoly uložené mu právními předpisy, zejména že se bude řádně starat o tělesný a duševní rozvoj dětí jemu svěřených, zvláště o jejich výchovu a výživu, aby byly náležitě připraveny přispívat svou prací, podle svých schopností a náklonností, k prospěchu společnosti, dále že bude své poručence a opatrovance řádně zastupovat, že bude jejich jmění spravovat s péčí řádného hospodáře a dbát přitom pokynů soudu.

(2) Po složení slibu vydá soud hromadnému poručníkovi úřední průkaz.

§ 9.

(1) Důvěrníky ochrany mládeže ustanovuje v potřebném počtu vedoucí úřadovny z osob, které podle návrhů místních národních výborů doporučí okresní národní výbor. Národní výbory projednají své návrhy s dotčenými složkami, zejména s výbory žen.

(2) Důvěrníky mohou být jen osoby občansky bezúhonné, oddané lidově demokratickému zřízení, jejichž osobní vlastnosti, životní zkušenosti a zájem o blaho dítěte jsou zárukou, že budou svědomitými a nestrannými pomocníky v plnění úkolů ochrany mládeže.

(3) Pro nárok důvěrníka na náhradu hotových vydání a ušlé odměny za práci (ušlého výdělku) užije se obdobně předpisů o náhradách příslušejících soudcům z lidu.

Oddíl druhý.

Hromadné poručenství a opatrovnictví.

§ 10.

Hromadný poručník pečuje o své poručence a jejich majetek místo jejich rodičů. Přitom má stejné povinnosti a stejná práva jako poručník ustanovený soudem.

§ 11.

(1) Při dozoru na činnost poručníků a opatrovníků nezletilých je hromadný poručník poručenskému (opatrovnickému) soudu nápomocen zejména tím, že vede ostatní poručníky (opatrovníky) kontrolou jejich činnosti, radou, poučením a přesvědčováním k tomu, aby nikdy nezanedbali žádné své povinnosti a nikdy nezneužili svých práv.

(2) Hromadný poručník může také občas ostatní poručníky (opatrovníky) pozvat na společnou schůzku s členy pracovního kolektivu úřadovny. Na schůzce budou poručníci (opatrovníci) seznamováni se svými časovými úkoly, upozorňováni na zjištěné nedostatky a závady a bude jim ukázáno, jak je lze odklidit a jak se jim lze napříště vyvarovat. Vzájemnou výměnou názorů a zkušeností budou poručníci (opatrovníci) spolehlivě vedeni k stále dokonalejší činnosti pro blaho svých chráněnců.

§ 12.

(1) Hromadný poručník se svědomitě stará o to, aby se jeho poručencům dostalo všeho, čeho je třeba k jejich zdárnému tělesnému a duševnímu rozvoji.

(2) Hromadný poručník pečuje zejména, aby byla zaručena řádná výchova jeho poručenců v uvědomělé občany republiky, připravené přispívat svou prací k prospěchu společnosti, a aby žádné z těchto dětí neutrpělo újmu na svých právech.

(3) V péči o zdraví dítěte opírá se hromadný poručník o pomoc pracovníků ústavu národního zdraví a potřebná opatření činí v dohodě s tímto ústavem.

§ 13.

(1) Hromadný poručník dbá pozorně také o to, aby bylo stejně dokonale jako o jeho poručence postaráno i o děti, o něž pečuje jiný poručník. To platí přiměřeně i o dětech v péči rodičů, zvláště rozhoduje-li se, kterému z rodičů má být dítě svěřeno, jakož i o nezletilých v péči opatrovníka.

(2) Zjistí-li hromadný poručník v činnosti zákonného zástupce dítěte nedostatky nebo závady, působí k zjednání nápravy radou a pomocí a sleduje, zdali je jeho pokynů dbáno.

(3) Ukáže-li se, že zákonný zástupce nedbá pokynů mu daných, anebo zjistí-li hromadný poručník závažný poklesek zákonného zástupce, podá ihned soudu zprávu s vhodným návrhem.

§ 14.

Hromadný poručník vykonává také práva a povinnosti zákonného zástupce, které soud přenese na úřadovnu, jakož i úkoly, kterými je úřadovna pověřena, když ji soud ustanoví opatrovníkem nezletilého pro úkon.

§ 15.

(1) Zjistí-li hromadný poručník, že některý nezletilec nemá zákonného zástupce, oznámí to ihned soudu.

(2) Mimoto hromadný poručník bez odkladu vhodným způsobem vyšetří veškeré skutečnosti, které jsou rozhodující pro ustanovení zákonného zástupce, a výsledek šetření sdělí soudu.

§ 16.

Bude-li třeba úkonu poručníkova nebo opatrovníkova ještě předtím, než se poručenství nebo opatrovnictví ujmou, vykoná jej hromadný poručník.

Oddíl třetí.

Ochrana dětí, které nejsou v péči rodičů.

§ 17.

(1) Je-li třeba dítě umístit do péče nahrazující péči rodičů, ať již proto, že dítě rodiče ztratilo, nebo proto, že o ně není u rodičů dostatečně postaráno, podá o tom hromadný poručník ihned soudu zprávu.

(2) Zároveň hromadný poručník zjistí, jaké jsou možnosti umístění dítěte, zpraví o tom soud a sdělí, do jaké péče a po případě komu doporučuje dítě svěřit a z jakých důvodů.

§ 18.

(1) Je-li třeba dítě do péče nahrazující péči rodičů umístit bez odkladu, zejména proto, poněvadž o dítě nikdo nepečuje, nebo je-li vývoj dítěte na dosavadním místě vážně ohrožen, zjistí hromadný poručník, kde lze dítě umístit ihned, a umístí je tam sám.

(2) O takovém umístění podá hromadný poručník ihned soudu zprávu a zároveň požádá o schválení tohoto opatření.

§ 19.

O tom, v čí péči bude dítě umístěno, rozhoduje výlučně zájem dítěte.

§ 20.

Aby bylo zajištěno takové umístění dítěte v péči kolektivní, které je pro ně nejvhodnější, a aby bylo možno umístění dítěte provést bez odkladu, postará se úřadovna, aby měla neustále přehled o všech dětských zdravotnických ústavech, domovech a ostatních výchovných zařízeních, jakož i o jejich určení a o předpisech upravujících přijímání dětí do těchto zařízení.

§ 21.

V zájmu výběru rodiny vhodné pro umístění dítěte provádí úřadovna šetření, zdali osoby, které si přejí dítě přijmout do své péče, skýtají záruku, že dítě bude u nich vychováno k lásce k lidově demokratickému státu, zdali mohou dítěti poskytnout prostředí příznivé po všech stránkách pro jeho rozvoj a zdali jsou k tomu ochotny z náklonnosti a nesobecké lásky a nesledují přitom postranní cíle, které by byly v rozporu se zájmem dítěte.

§ 22.

Osoby, které přijímají dítě do své péče, zavazují se tím vůči dítěti i společnosti, že se

budou o tělesný a duševní rozvoj dítěte starat stejně, jako pečují svědomití rodiče o své vlastní dítě.

§ 23.

(1) Hromadný poručník sleduje zejména také, jak se dítě umístěné v péči rodiny, sžívá s novým prostředím a zdali jeho zdárný vývoj není nikým narušován.

(2) Zjistí-li hromadný poručník v péči o dítě nedostatky nebo závady, působí vhodně k zjednání nápravy, a nestačí-li to, podá ihned soudu zprávu s vhodným návrhem.

Oddíl čtvrtý.

Činnost poradní a pomocná.

§ 24.

V trvalé snaze o neustálé prohlubování ochrany mládeže a zlepšování své vlastní práce věnují všichni členové pracovního kolektivu úřadovny bedlivou pozornost veškerým podnětům, dotazům a žádostem. Vyřizují je bez odkladu, ochotně a svědomitě, a snaží se, aby žadatelé byli o správnosti vyřízení přesvědčeni, i když jejich žádosti nebylo vyhověno.

§ 25.

(1) Radou a pomocí napomáhají členové pracovního kolektivu úřadovny i zdárnému výkonu moci rodičovské, a to především ve věcech výživy a výchovy dětí.

(2) Rodičům, poručníkům a opatrovníkům jsou pracovníci úřadovny nápomocni ve styku se soudy, národními výbory a orgány státní správy. Informují zákonné zástupce dětí o možnostech umístění dítěte v ozdravovně, v zařízení zotavovací péče, v ústavech a zařízeních výchovných, ošetřovacích nebo léčebných, a je-li třeba, umístění také zprostředkují.

§ 26.

(1) Jeví-li se v zájmu dítěte vhodným jeho osvojení, napomáhá úřadovna k jeho uskutečnění.

(2) Úřadovna má proto v patrnosti jak děti, které mohou být osvojeny, tak osoby, které jsou ochotny stát se osvojiteli a jsou k tomu způsobilé.

(3) Obrátí-li se budoucí osvojitel nebo zákonný zástupce osvojovaného dítěte na úřadovnu, poučí je hromadný poručník o významu a účelu osvojení v lidově demokratické společnosti, seznámí je se zákonnými podmínkami a právními následky osvojení a provede šetření, zdali může osvojení být dítěti k prospěchu. Nebude-li zjištěna žádná překážka bránící osvojení, přispěje úřadovna žadateli radou a pomocí při opatřování potřebných dokladů, a bude-li o to požádána, sepíše žádost o osvojení a spolu s doklady, zprávou o výsledku svého šetření a vlastním návrhem ji předloží soudu.

§ 27.

Úřadovna také sleduje, zdali osvojení vytvořilo očekávané příznivé prostředí pro výchovu a vývoj osvojence a jak se osvojenec vžívá do poměrů vzniklých osvojením. Z poznatků přitom nabytých čerpají členové pracovního kolektivu úřadovny poučení pro svou další činnost spojenou s výběrem osvojitelů.

§ 28.

Úřadovna napomáhá ochraně mládeže také udílením právních porad a opatřováním listin a sepisováním podání potřebných k zjištění otcovství, k uplatnění nároků dítěte vůči osobám výživou povinným, nároků matky proti otci dítěte, za kterého není provdána, zejména na úhradu nákladů na těhotenství a šehnutí, jakož i na úhradu jejích osobních potřeb.

§ 29.

(1) V součinnosti se soudy pečuje úřadovna o právní ochranu mládeže jak ve věcech občanskoprávních, tak v trestních věcech proti mladistvým.

(2) Ve věcech občanskoprávních, zejména ve věcech poručenských, opatrovnických, ve věcech dětí v moci rodičovské a ve věcech osvojení, a stejně i v trestních věcech proti mladistvým je úřadovna soudu i prokurátorovi nápomocna v zjišťování materiální pravdy. Jejím úkolem je zejména svědomitě a důkladně zjišťovat na místě samém skutečnosti, které mohou být rozhodující pro správné posouzení věci, podávat soudu a prokurátorovi spolehlivé zprávy a vhodné návrhy, pomáhat při výkonu soudních rozhodnutí o rodičovské moci, o výchově dětí, styku s nimi nebo o jejich umístění. Trestního řízení proti mladistvým se úřadovna účastní podle ustanovení trestního řádu.

(3) Úřadovna pověřená plněním úkolů právní ochrany mládeže v poměru k cizině doporučuje soudu opatření potřebná k ochraně nezletilých cizinců a jejich majetku a je soudu a soudním chráněncům nápomocna zejména v opatření potřebné právní pomoci v cizině.

§ 30.

O zajištění úhrady osobních potřeb dětí pečuje úřadovna také tím, že radou a pomocí napomáhá k uplatnění nároků na rodinné přídavky (přídavky na děti, výchovné), dávky z národního pojištění, zaopatřovací příspěvek pro rodinné příslušníky osob povolaných k službě v branné moci, státní dětský příspěvek (§§ 31 a násl.) a podobně.

§ 31.

(1) Úřadovny také přijímají žádosti o poskytování státního dětského příspěvku.

(2) Jakmile taková žádost dojde nebo jakmile bude přijata do protokolu, provede úřadovna bez odkladu vhodným způsobem šetření o všech skutečnostech, které jsou rozhodující pro posouzení, zdali je žádost podána oprávněně, postará se, aby k ní byly připojeny potřebné doklady, a předloží ji se zprávou o výsledku svého šetření a vlastním návrhem soudu k rozhodnutí.

Část druhá.

Státní dětský příspěvek.

§ 32.

Státní dětský příspěvek (dále jen „příspěvek") bude poskytován dítěti, jehož osobní potřeby nelze uhradit z jeho vlastního příjmu nebo majetku, ani plněním povinnosti vyživovací, uložené zákonem nebo smluvně přijaté, a není-li o dítě postaráno ani jinak, zejména péčí kolektivní.

§ 33.

(1) Příspěvek činí měsíčně 500 Kčs.

(2) Pokud osobní potřeby dítěte jsou alespoň zčásti pravidelně uhrazovány jinak, lze poskytovat příspěvek přiměřeně snížený.

§ 34.

(1) Příspěvek lze přiznat jen pro dobu následující po podání žádosti.

(2) Usnesení, jímž bude příspěvek přiznán, doručí soud také prokurátorovi, úřadovně a tomu, kdo je zavázán plnit vyživovací povinnost.

§ 35.

(1) Osobu zavázanou plnit vyživovací povinnost dítěti, kterému je poskytován příspěvek, poučí soud, že nárok dítěte na výživné přechází až do výše poskytnutých příspěvků na stát. Zároveň jí soud uloží, aby dávky výživného napříště, dokud bude poskytován příspěvek, a do jeho výše platila pod exekucí státu (krajské soudní správě).

(2) Pokud osoba zavázaná neplní svou povinnost vyživovací bez závažné příčiny, uloží jí soud, aby vždy spolu s dávkou výživného, dlužnou státu, platila přirážku ve výši deset procent této dávky.

(3) Předchozí ustanovení platí obdobně, je-li někomu předběžným opatřením nařízeno, aby dítěti plnil předběžně určenou úhradu osobních potřeb.

§ 36.

Příspěvek vyplácí podle poukazu soudu orgán krajské soudní správy u lidového soudu měsíčně předem, vždy k pátému dni každého měsíce, tomu, kdo má dítě v přímé péči.

§ 37.

Příspěvek bude poskytován, nezaniknou-li podmínky pro jeho přiznání dříve, dokud dítě nedovrší šestnáctý rok, a jde-li o příspěvek dítěti staršímu než šestnáct let, dokud se pro nedostatek zdraví, pro duševní poruchu nebo tělesnou vadu nemůže živit samo, anebo dokud se soustavně připravuje na budoucí povolání studiem na řádném učilišti nebo jiným školením (výcvikem), nejdéle však do doby, kdy dovrší dvacátý pátý rok věku.

§ 38.

Nároky za osobou zavázanou plnit vyživovací povinnost, pokud přešly na stát, jakož i nárok státu na zaplacení přirážky k dlužným dávkám výživného vymáhá orgán krajské soudní správy u lidového soudu.

§ 39.

(1) Osoby, jimž je pro dítě vyplácen příspěvek, jsou povinny bez odkladu soudu oznámit všecky skutečnosti, které jsou rozhodující pro další poskytování příspěvku nebo které jsou závažné pro vymáhání nároků státu za osobou zavázanou plnit vyživovací povinnost.

(2) Stejnou povinnost oznamovací mají i děti, jimž je poskytován příspěvek, jsou-li svéprávné.

Část třetí.

Vymáhání nároků dětí na výživné státem.

§ 40.

(1) Vyžaduje-li to zájem dítěte, může soud pověřit orgán krajské soudní správy u lidového soudu, aby pro dítě jako jeho zástupce vymáhal jeho nároky na výživné, pokud nejsou kryty poskytovaným příspěvkem. Toto opatření učiní soud zejména tehdy, je-li vymáhání nároku obtížné, zvláště mají-li osoba povinná jeho vymožení nebo nejsou-li dávky výživného uhrazovány po delší dobu.

(2) Jsou-li nároky na výživné pro dítě krajskou soudní správou vymáhány exekucí na plat, bude na její návrh poddlužníku uloženo, aby částky platu podléhající exekuci vyplácel soudní správě. Krajská soudní správa podá takový návrh, bude-li k tomu vyzvána soudem; soud učiní toto opatření, bude-li toho třeba pro zajištění kontroly, jak je nárok dítěte na výživné uspokojován.

Část čtvrtá.

Ustanovení přechodná a závěrečná.

§ 41.

Soudy, úřadovny ochrany mládeže a národní výbory jsou povinny bez odkladu učinit veškerá opatření potřebná k tomu, aby novou právní úpravou péče státu o zajištění výživy dětí nevznikly žádné poruchy v jejím provádění.

§ 42.

Toto nařízení nabývá účinnosti dnem 1. ledna 1953.

Zápotocký v. r.

Dr. Rais v. r.

Administrace: Praha III, Tržiště čís. 9. Telefon čís. 667-41 až 49. — Účet Státní banky československé čís. 108.011 — Roční předplatné Kčs 180.—, s přílohou Kčs 230.—. — Frankované reklamace se uznávají jen, dojdou-li do 28 dnů po vydání (zaplacení) reklamované částky (Sbírky). — Novinová sazba povolena poštovním ředitelstvím v Praze čís. 109.705/IIIa 1939. — Dohlédací poštovní úřad Praha 022. Tiskne Státní tiskárna, n. p. 01 v Praze.